

ՍՏԵՓԱՆ ԴԱՐԻԲԺԱՆՅԱՆ.
ԿԵՆՍԱՄԱՏԵԼԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՍՏԵՓԱՆ ԴԱՐԻԲԺԱՆՅԱՆ:
ԲԻՕԲԻԲԼԻՕԳՐԱԳԻԱ

ՀՏԴ 016: 929:001

ԳՄԴ 91.9+ 72

Ղ 472

Ղարիբջանյան Ստեփան
Ղ 472 Կենսամատենագիտություն/ Ս. Ղարիբջանյան.-
Եր.: Լուսակն, 2014.- 92 էջ:

ՀՏԴ 016: 929:001

ԳՄԴ 91.9+ 72

© Ստեփան Ղարիբջանյան, 2014

© Լուսակն, 2014

ՍՏԵՓԱՆ ԳԵՎՈՐԳԻ ՂԱՐԻԲՋԱՆՅԱՆ ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

Պատմական գիտությունների թեկնածու, ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի պատմության ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող Ստեփան Ղարիբջանյանը ծնվել է 1954 թ. հունիսի 16-ին, Երևանում, ծառայողի ընտանիքում: Հայրը՝ ականավոր պատմաբան, Հ ԳԱԱ ակադեմիկոս, նշանավոր հասարակական-քաղաքական գործիչ Գևորգ Բազրասի Ղարիբջանյանն էր, մայրը՝ ճարտարագետ-քիմիկոս Լենա Գուրգենի Շահինյանը: 1961 թ. ընդունվել է Ն. Կ. Կրուպսկայայի (այժմ՝ Ն. Աղբայյանի) անվան թիվ 19 միջնակարգ դպրոցը, որն ավարտել է 1971թ.: 1963-1968 թթ. ուսանել է Լենինականի (այժմ՝ Գյումրի) Բազրաս Ղարիբջանյանի անվան թիվ 9 միջնակարգ դպրոցում, միաժամանակ հաճախելով տեղի Ն. Տիգրանյանի անվան երաժշտական դպրոցի դաշնամուրի բաժինը: 1971-1976 թթ. բարձրագույն կրթություն է ստացել Երևանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետում. այն ավարտել գերազանցության դիպլոմով: Ուսանողական տարիներին ակտիվորեն մասնակցել է համալսարանի ուսանողական գիտական ընկերության աշխատանքներին, եղել է ԵՊՀ ՈՒԳԸ խորհրդի անդամ:

1976-1979թթ. աշխատել է ԽՍՀՄ Պետսլանին արըն-
թեր պլանավորման և նորմատիվների գիտահետազոտա-
կան ինստիտուտի Հայկական մասնաճյուղում՝ որպես
կրտսեր գիտաշխատող: 1979-1982թթ. սովորել և ավար-
տել է Երևանի պետական համալսարանի ասպիրանտու-
րան՝ «ԽՄԿԿ պատմություն» մասնագիտությամբ: 1983թ.
հունիսի 2-ին պաշտպանել է թեկնածուական ատենախո-
սություն՝ «Հայաստանի կոմունիստական կուսակցույթ-
յան գործունեությունը հանրապետությունում գիտության
զարգացման ուղղությամբ սոցիալիզմի կառուցման ժա-
մանակաշրջանում (1920-1930-ական թթ. կեսեր)» թեմա-
յով՝ ստանալով պատմական գիտությունների
թեկնածուի աստիճան: 1983-1984թթ. որպես ավագ լաբո-
րանտ աշխատել է Երևանի պետական համալսարանի
պատմության ֆակուլտետի Վ. Ռշտունու անվան «ԽՍՀՄ
պատմության» կաբինետում: 1984-1987թթ. աշխատել է
ՀԽՍՀ ԳԱ հասարակական գիտությունների գիտական
տեղեկատվության կենտրոնում, նախ՝ կրտսեր, ապա՝
ավագ գիտաշխատող, համատեղությամբ նաև ԳԱ սո-
ցիալիստական ազգերի զարգացման և մերձեցման գի-
տական խորհրդի գիտնական-քարտուղար: 1987թ. առ
այսօր ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի նորագույն
պատմության բաժնի ավագ գիտաշխատող է:

2000թ. մինչև 2014թ. Ս. Ղարիբջանյանը ծավալել է գի-
տամանկավարժական գործունեություն: Որպես ավագ

դասախոս և դոցենտի պաշտոնակատար դասավանդել է մի շարք հասարակագիտական առարկաներ Երևանի էկոլոգիայի և իրավագիտության համալսարանում, Ձեռնեքեցության միջազգային ակադեմիայի (ք. Մոսկվա, 2009թ.՝ Ակադեմիական միջազգային ինստիտուտ) Երևանի մասնաճյուղում, Սերվիսի Մոսկվայի պետական համալսարանի Երևանի մասնաճյուղում և ՀՀ ԳԱԱ գիտակրթական միջազգային կենտրոնում: 2002-2006թթ. համատեղությամբ աշխատել է Կարեն Դեմիրճյանի թանգարանում՝ որպես ավագ գիտաշխատող, իսկ 2002-2004թթ.՝ ՀՀ Պաշտպանության նախարարության Սարդարապատի հուշահամալիր, ազգագրության և ազգային-ազատագրական պայքարի պատմության թանգարանի հայոց զինուժի պատմության բաժնի պետ: 1977-1991թթ. Ս. Ղարիբջանյանը եղել է Խորհրդային Միության կոմունիստական կուսակցության անդամ:

Լայն և ընդգրկուն է Ս. Ղարիբջանյանի գիտական հետաքրքրությունների շրջանակը: Հեղինակ է 6 գրքի և 1 գրքույկի: Մոտ 35 տարի նա զբաղվում է Խորհրդային Հայաստանում 1920-1945թթ. գիտության կազմավորման ու զարգացման պատմության ուսումնասիրությամբ: Այդ բնագավառի հայ պատմագրության առաջատար մասնագետն է: Տպագրել է շուրջ 70 գիտական աշխատություններ, որոնք վերաբերում են մեր հանրապետությունում գիտության կուսակցական-պետական ղեկավարման,

Հայաստանի գիտական մտավորականության ձևավորման, առաջին գիտահետազոտական օջախների ստեղծման և գործունեության, գիտական կապերի լուսաբանման հիմնախնդիրներին, ինչպես նաև առաջին անգամ հրապարակել բազմաթիվ փաստաթղթեր, որոնք հայտնաբերել է Երևանի, Մոսկվայի, Մանկտ-Պետերբուրգի և Թբիլիսիի տարբեր արխիվներում: Նրա գրչին են պատկանում մոտ 250 գիտահրապարակախոսական, հանրամատչելի հոդվածներ, հաղորդումներ, այլ նյութեր, որոնք լույս են տեսել ՀՀ և արտերկրի պարբերական մամուլում՝ նվիրված 19-20-րդ դդ. հայ ժողովրդի ազգային-ազատագրական, հեղափոխական շարժումների, գիտության, կրթության, մշակույթի, եկեղեցական, քաղաքական և ռազմական գործիչների կյանքին ու գործունեությանը:

Սույն մատենագիտությունը գիտնական-մանկավարժ և հրապարակախոս Ստեփան Ղարիբջանյանի ավելի քան 35-ամյա բեղմնավոր աշխատանքի հանրագումարն է:

Ցանկանք հորեյարին քաջառողջություն և նոր հաջողություններ գիտահետազոտական գործունեության ասպարեզում:

ԱԼԲԵՆՏ ԽԱՌԱՏՅԱՆ

Պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր,

ՀՀ ԳԱԱ թղթակից-անդամ

СТЕПАН ГЕВОРГОВИЧ ГАРИБДЖАНЯН БИОГРАФИЧЕСКИЙ ОЧЕРК

Кандидат исторических наук, старший научный сотрудник Института истории Национальной академии наук Республики Армения Степан Гарибджанян родился 16 июня 1954г. в г. Ереване, в семье служащего. Отец-видный историк, академик НАН РА, известный общественно-политический деятель Геворг Багратович Гарибджанян. Мать – инженер-химик Лена Гургеновна Шагинян. В 1961г. поступил в среднюю школу №19 имени Н.К.Крупской (ныне им. Н. Агбаляна), которую окончил в 1971г. В 1963-1968 гг. учился в средней школе № 9 имени Баграта Гарибджаняна г. Ленинакана (ныне Гюмри), одновременно посещая класс фортепиано местной музыкальной школы имени Н. Тиграняна. В 1971-1976гг. получил высшее образование на историческом факультете Ереванского государственного университета, окончив его с дипломом отличия. В студенческие годы активно участвовал в работе Студенческого научного общества ЕГУ. В 1976-1979гг. работал младшим научным сотрудником Армянского филиала Научно-исследовательского института планирования и нормативов при Госплане СССР. В 1979-1982гг. учился в

аспирантуре Ереванского государственного университета по специальности «История КПСС». 2 июня 1983г. защитил диссертацию на тему «Деятельность Коммунистической партии Армении по развитию науки в республике в период строительства социализма (1920-середина 1930-х гг.)», получив ученую степень кандидата исторических наук. В 1983-1984гг. в должности старшего лаборанта работал в кабинете «Истории СССР» имени В. Рштуни исторического факультета Ереванского госуниверситета. В 1984-1987гг. был младшим, затем старшим научным сотрудником Центра научной информации по общественным наукам Академии наук Армянской ССР, по совместительству также ученым-секретарем Научного совета по развитию и сближению социалистических наций АН Армении. С 1987г. по сей день является старшим научным сотрудником отдела новейшей истории Института истории Национальной академии наук Республики Армения.

В 2002-2006 гг. С. Гарибджанян по совместительству работал в Музее Карена Демирчяна в должности старшего научного сотрудника, а в 2002-2004 гг. также начальником отдела армянского войска Музея этнографии и истории национально-освободительной борьбы мемориального комплекса «Сардарapat» Министерства обороны РА. В 1977-1991гг являлся членом КПСС. С 2000 до 2014 г. С. Гарибджанян развернул научно-педагогическую деятель-

---

ность. Как старший преподаватель и доцент преподавал несколько общественно-гуманитарных дисциплин в Ереванском университете экологии и права, Ереванском филиале Международной академии предпринимательства (г. Москва, с 2009г. –Академический Международный Институт), Ереванском филиале Московского государственного университета сервиса и Международном научно-образовательном центре НАН РА.

Широк и разнообразен круг научных интересов С. Гарибджаняна. Он — автор 6 книг и 1 брошюры. Свыше 35 лет занимается изучением истории становления и развития науки в Советской Армении 1920-1945гг. Ведущий специалист в этой области в армянской историографии. Им опубликовано около 70 научных трудов, посвященных проблемам партийно-государственного руководства наукой в нашей республике, формирования научной интеллигенции, создания и деятельности первых научно-исследовательских учреждений, научных связей Армении, а также впервые опубликовал документы, выявленные в различных архивах Еревана, Москвы, Санкт-Петербурга и Тбилиси. Его перу принадлежит свыше 250 научно-публицистических и популярных статей, посвященных жизни и деятельности видных деятелей национально-освободительной и революционной борьбы армянского народа, представителей научно-педагогичес-

---

кой и творческой интеллигенции, церковных, политических и военных деятелей и др.

Данная библиография — итог более чем 35-летней плодотворной работы ученого-педагога и публициста Степана Гарибджаняна.

Пожелаем юбиляру крепкого здоровья и новых успехов в научно-исследовательской деятельности.

АЛЬБЕРТ ХАРАТЯН

**Доктор исторических наук, профессор,
член-корреспондент НАН РА.**

ՍՏԵՓԱՆ ՂԱՐԻԲՋԱՆՅԱՆԻ ԳՐՔԵՐԻ, ՏՊԱԳԻՐ
ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԱՅԼ ԼՅՈՒԹԵՐԻ
ՄԱՏԵՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՑԱՆԿ

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ СПИСОК КНИГ,
ОПУБЛИКОВАННЫХ ТРУДОВ И ДРУГИХ
МАТЕРИАЛОВ СТЕПАНА ГАРИБДЖАНЯНА

ա. Գրքեր.   а. Книги.

1. Становление и развитие науки в Советской Армении (1920–середина 1930–х гг.): К изучению проблемы. Научно-аналитический обзор /Ереван, 1986.– 46с. // Академия наук Армянской ССР. Центр научной информации по общественным наукам. Автор обзора–кандидат исторических наук С. Г. Гарибджанян. Ответственный редактор – доктор исторических наук *К. С. Худавердян*/.

2. Ղարիբջանյան Գ. Բ., Ղարիբջանյան Ս.Գ., Ստեփան Ալավերդյան.– Երևան, Հայաստան.–1986.–198 էջ: Գրախոս՝ պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Վ. Ն. Ներկարարյան: Խմբագիր՝ պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Վ. Ա. Միրբայեղյան / [Գիրքը գրական աղբյուրների, արխիվային նյութերի հիման վրա պատմում է պրոֆեսիոնալ հեղափոխական, Հայաստանի բոլ-

---

ևիկների և 1920թ. Մայիսյան ապստամբության մարտական ղեկավարներից մեկի՝ Ստեփան Կարապետի Ալավերդյանի Քուրալիսում, Մոսկվայում, Սարիղամիշում և Երևանում տարած հեղափոխական գործունեության մասին. Վերլուծվում է նրա գրական ժառանգությունը. Գրքում զետեղված լուսանկարների մեծ մասը հրապարակված է առաջին անգամ]: Գրախոսական. Ներկարարյան Վլադիմիր. Պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր. Պրոֆեսիոնալ հեղափոխականը /Ներկայացնում է գրախոսը/ // Գրքերի աշխարհ.—1987.—22.—03.—№ 3.—էջ 1:

3. Гарибджанян Г. Б. Гарибджанян С. Г. Степан Алавердян.—Ереван, Айастан.—1988.—105с./ Рекомендовано к изданию Армянским филиалом ИМЛ при ЦК КПСС. Перевел с армянского Р. В. Вартамян. [В книге на основе литературных источников и архивных материалов рассказывается о профессиональном революционере, одном из боевых руководителей большевиков Армении и Майского восстания 1920г. Степане Карапетовиче Алавердяне, его революционной деятельности в Кутаиси, Москве, Сарыкамыше и Ереване, анализируется его литературное наследие. Большая часть иллюстраций, помещенных в книге, публикуется впервые].

---

4. **Гарибджанян Степан.** Деятели Армянской Церкви (XIX–XXвв.).– Ереван, Едит Принт, 2005.–186с. / Послание благословения – Католикоса Всех Армян Гарегина II. К читателю – Нелли Геворкян, ответственный редактор еженедельника «Эфир». / [В книге на основе многочисленных архивных документов и материалов, статей в периодической печати, специальной литературы освещается жизнь и деятельность представителей Армянской Апостольской Церкви, сыгравших видную роль в религиозной, культурной и общественно–политической жизни не только Армении, но и армянской Диаспоры ряда стран мира, всецело отдавших себя духовному возрождению нации, исполнению своей благородной миссии].

5. **Гарибджанян Степан.** Наука в Армении в годы Великой Отечественной войны (1941–1945).– Ереван, Гитутюн НАН РА, 2007.–96с. / Печатался по решению Ученого совета Института истории НАН РА и Ученого совета Ереванского филиала Международной академии предпринимательства (г.Москва).– Ответственный редактор–доктор исторических наук, профессор **Владимир Казахеян.** Предисловие академика **Фадея Саркисяна** / [В книге на основе использования широкого круга архивных источников, материалов периодической печати и специальной литературы впервые в обобщенном виде освещается организация и развитие

науки в Армянской ССР в годы Великой Отечественной войны 1941–1945 гг. Рассмотрен процесс перестройки работы научно-исследовательских учреждений, вузов и отдельных ученых в условиях войны, их вклад в оборону и народное хозяйство, патриотическое воспитание народа, в достижение Победы. Прослеживается история создания и деятельности центра научной мысли Армении – Академии наук АрмССР. Во второй части исследования публикуются документы и материалы об организации науки в нашей республике в годы войны в ряде областей естественных, технических и гуманитарных наук]. Գրախոսական. Արսեն Կարապետյան, Պատմական գիտությունների թեկնածու. – Նոր աշխատություն /Լույս է տեսել/ // Երևան. 7 օր.–2008.–17-19 հունիսի.–էջ 6:

6. Гарибджанян Степан. Научная интеллигенция Армении (1920–середина 1930–х гг.).– Ереван, Лусакн.– 2013.– 190с. Работа выполнена в Институте истории НАН РА. Ответственный редактор – кандидат исторических наук Ваче Овакимян. [В книге на основе использования широкого круга архивных источников, материалов периодической печати и специальной литературы впервые в обобщенном виде освещаются процесс формирования научной интеллигенции Советской Армении в 1920–е годы, история научных связей и сотрудничество научных работников

нашей республики с учеными и научными учреждениями союзных республик и зарубежных государств в различных областях науки, роль выдающихся деятелей науки в становлении и развитии научных исследований в Армении в 1920–1930-е годы. Во второй части исследования публикуются документы и материалы, отражающие деятельность научной интеллигенции ССРА в изучаемый период, а также редкие фотографии тех времен].

բ. Հանդեսներ. 6. Журналы.

1. ԱՄՆ-ի կոմունիստական կուսակցության Հայկական ֆե-դերացիայի գործունեությունը 1919-1924թթ. // Բանբեր Հայաստանի արխիվների.- 1977.- թիվ 2.- էջ 42-60:
2. Գես Հով // Հայկական Սովետական Հանրագիտարան.- 1980.- Հ. 6.- էջ 512:
3. Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության գործունեությունը հանրապետությունում գիտության կազմակերպման ուղղությամբ /1920-ական թվականներ/ // Լրաբեր հասարակական գիտությունների.- 1981.- թիվ 12.- էջ 15-26:

---

4. Գիտության վերելքը Սովետական Հայաստանում // Կուսակցական խոսք.– 1983.– № 2. – էջ 23-26:

5. Կուսակցության հոգատարությամբ // Հայաստանի գյուղատնտեսություն.– 1983.– № 5.– մայիս.– էջ 37 - 38:

6. Գիտության կուսակցական-պետական ղեկավարումը Սովետական Հայաստանում (1920-ական թվականների վերջ – 1930-ական թվականների առաջին կես) // Լրաբեր հասարակական գիտությունների.– 1984.– № 6.– հունիս.– էջ 12-21:

7. ՄՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի հայկական մասնաճյուղի պատմությունից (1935-1936) // Լրաբեր հասարակական գիտությունների.– 1985.– № 10.– հոկտեմբեր.– էջ 3-10:

8. Սովետական Հայաստանի գիտական մտքի կենտրոնը (ՄՍՀՄ ԳԱ հայկական մասնաճյուղի 50-ամյակը): Հեղինակակից՝ Կոնստանտին Խուդավերդյան // Գիտություն և տեխնիկա.– 1985.– № 9.– սեպտեմբեր.– էջ 7-13:

9. Անվանի ֆիզիկոսն ու մաթեմատիկոսը /Հովհաննես Նավակատիկյանի ծննդյան 100-ամյակը/ // Գիտություն և տեխնիկա.– 1988.– № 11.– նոյեմբեր.– էջ 35-37:

10. Հեղափոխությանը նվիրաբերած կյանք/ Ս. Կ. Ալավերդյանի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ/ // Լենինյան ուղիով.- 1988.- № 12.- դեկտեմբեր.- էջ 71-74:

11. Գիտության անխոնջ նվիրյալը [ՀՀ հելմինթոլոգիայի հիմնադիր, ՀՀ գիտության վաստակավոր գործիչ, վաստակավոր բժիշկ, բժշկական գիտությունների դոկտոր պրոֆեսոր **Ելենա Քալանթարյանի** ծննդյան 100-ամյակը] // Առողջապահություն.- 1990.- № 6.- նոյեմբեր-դեկտեմբեր.- էջ 37-38:

12. Ստեփան Լիսիցյան (Ծննդյան 125-ամյակի առթիվ) // Գիտություն և տեխնիկա.- 1990.- № 10.- հոկտեմբեր.- էջ 16-21; [Առաջին անգամ հրապարակվել են երկու փաստաթուղթ Հայաստանի ազգային արխիվում պահվող Լիսիցյանների ընտանեկան ֆոնդից, որոնք պատկանում են **Ստեփան Լիսիցյանի** գրչին: №1- ՀՄԽՀ-ի Լուսժողկոմին <անթվակիր>. №2 ՀԿ(բ)Կ Կենտրոնական կոմիտեին (8 հոկտեմբերի 1939թ.):

13. Կովկասահայոց Ալիշանը (Ալեքսանդր Երիցյանի ծննդյան 150-ամյակի առթիվ) // Գիտություն և տեխնիկա.- 1991.- № 11-12.- նոյեմբեր-դեկտեմբեր.- էջ 42-48:

14. Արսեն Մանանդյան // Գիտություն և տեխնիկա.-

1992.– № 9-10.– սեպտեմբեր-հոկտեմբեր.– էջ 25-30: [Առաջին անգամ որոշ կրճատումներով հրատարակվել են Արսեն Մանանդյանի գրչին պատկանող երկու փաստաթուղթ, որոնք պահվում են ՀՀ կառավարությանն առընթեր Մ. Մաշտոցի անվան Հին ձեռագրերի ինստիտուտ – Մատենադարանի արխիվի նրա անձնական ֆոնդում: №1. Արսեն Մանանդյանի զեկուցագիրը Հայաստանի բանվորագյուղացիական տեսչության կոլեգիային՝ 1926թ. հոկտեմբերի 22-ի երկրաշարժի Լենինականին և գավառին հասցրած վնասների մասին <1926թ.>; №2. Արսեն Մանանդյանի զեկուցագիրը Հայաստանի բանվորագյուղացիական տեսչության կոլեգիային՝ Երևան քաղաքում կատարվող շինարարական աշխատանքների մասին (6 նոյեմբերի 1926թ.):

15. Բժշկագիտության առաջնեկը (Հայաստանի տրոպիկական ինստիտուտի 70-ամյակը) // Գիտություն և տեխնիկա.– 1993.– № 11-12.– նոյեմբեր-դեկտեմբեր.– էջ 31-34:

16. Փաստաթղթեր Երևանի համալսարանի դասախոս-գիտնականների կյանքի ու գործունեության վերաբերյալ (1920-1940-ական թթ.) // Հանդես Երևանի համալսարանի. Գիտահինֆորմացիոն լրատու.– 1994.– № 3.– էջ 126-136: [Հովակիմ Բեդեյանի դիմումը Պետական համալսարանի վարչությանը՝ Բնապատմական թանգարանի աշխատանքների մասին (20 դեկտեմբերի 1926թ.); Автобиография

Овакима Бедельяна (январь 1938г.); Автобиография Папы Калантаряна (9 февраля 1929 г.); Է. Ջ. Ռֆաիսէլի նամակը Պ. Քալանտարյանին (12 ապրիլի 1934թ.); Письмо академика Д. Н. Прянишникова П. Б. Калантаряну (6 декабря 1935г.); Письма академика Г. А. Надсона П. Б. Калантаряну: Первое письмо (10 марта 1936г.); Второе письмо (29 декабря 1936г.); Автобиография Грация Ачаряна (24 октября 1940г.); Автобиография Григора Капанцяна (октябрь 1950 г.)].

17. Երկրաբանության նվիրյալը (Սեդրակ Արդայանի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ) // Գիտություն և տեխնիկա.– 1994.– № 10-12.– հոկտեմբեր-դեկտեմբեր.– էջ 22, 23, 26:

18. Մերոպ մագիստրոս արքեպիսկոպոս Տեր-Սովսիսյան (Ծննդյան 130-ամյակի առթիվ) // Հանդես Երևանի համալսարանի. Գիտահնֆորմացիոն լրատու.– 1995.– № 3.– էջ 101-105:

19. Ղազար Տեր-Ղազարյան /Արցախցի գիտնականներ/ // Գիտություն և տեխնիկա.– 1995.– № 7-9.– հուլիս-սեպտեմբեր.– էջ 38-40:

20. Էջմիածնի կուլտուր-պատմական ինստիտուտը (Հիմնադրման 75-ամյակի առթիվ) // Գիտություն և տեխնիկա.– 1996.– № 4- 6.– ապրիլ-հունիս.– էջ 39-41:

---

21. Օտարներն ու Հայաստանը. Ժողեֆ Պիտոն դը Տուրնը-ֆոր // Ավարայր.- 1997.- թիվ 1.- էջ 24-25:

22. Օտարներն ու Հայաստանը. Գուստավ Ռադդե // Ավարայր.- 1997.- թիվ 2.- էջ 25-27:

23. Ճանչանք Մելքիսեդեկ արքեպիսկոպոս Մուրադեանցը // Միոն.- 1997.- թիվ 4-5-6.- ապրիլ-մայիս-հունիս. - էջ 227-228:

24. Վավերագրեր պրոֆեսոր Հովհաննես Հակոբյանի մասին // Հանդես Երևանի համալսարանի. Գիտահինֆորմացիոն լրատու.- 1997.- № 1. - էջ 57-63:

25. Հակոբ Հովհաննիսյան (1875-1941) // Հանդես Երևանի համալսարանի. Գիտահինֆորմացիոն լրատու.- 1997.- № 3.- էջ 99-105: [*Առաջին անգամ հրապարակվում են Հակոբ Հովհաննիսյանի կենսագրությանն առնչվող երկու վավերագիր բնագրի լեզվով, որոնք պահվում են Հայաստանի ազգային արխիվում: № 1 Выписка из протокола № 66 заседания партколлегии центральной контрольной комиссии КП/б/Армении от 14 ноября 1931 г.; № 2 Заявление заключенного в Ереванской городской тюрьме профессора Акопа Гарегиновича Иоаннисяна Председателю военного трибунала Закавказского военного округа (10 июня 1940 г.)*]

---

26. Մեր եկեղեցու հայրերը. Գաբրիել արքեպիսկոպոս Այվազյան // Ավարայր.- 1998.- թիվ 2.- էջ 17-18:

27. Օտարներն ու Հայաստանը. Վիկտոր Լանգլուա // Ավարայր.- 1998.- թիվ 3.- էջ 25-26:

28. Հակոբ Հովհաննիսյան // Երևանի պետական համալսարանի ռեկտորները (1919-1999).- Երևան.- 1999.- էջ 27-33:

29. Վոսմ Կոստանյան // Երևանի պետական համալսարանի ռեկտորները (1919-1999).- Երևան.- 1999.- էջ 39-41:

30. Միքայել Ենգիբարյան // Երևանի պետական համալսարանի ռեկտորները (1919-1999).- Երևան.- 1999.- էջ 43-46:

31. Ներսես արքեպիսկոպոս Վարժապետյան / Մեր եկեղեցու հայրերը // Ավարայր.-1999.-թիվ 1.- էջ 25-28:

32. Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի կազմավորման պատմությունից (1943-1945թթ.) // Պատմաբանասիրական հանդես.- 2003.- № 3.- էջ 38-41:

33. Հովսեփյան Գարեգին Կարապետի (1867-1952) [Ականավոր գիտնական-հայագետ, մանկավարժ, փիլիսոփա-

---

յության դոկտոր] // Մեր անվանի դասախոսները.- Երկրորդ մաս.- Երևան.- 2006.- էջ 165-167:

34. Տեր-Մովսիսյան Մեսրոպ (Փարսադան) (1865-1939) [Արքեպիսկոպոս, մանկավարժ] // Մեր անվանի դասախոսները.- Երկրորդ մաս.- Երևան.- 2006.- էջ 314-316:

35. Քաջազնունի (Իգիթխանյան) Հովհաննես Մաթևոսի (1868-1938) [Անվանի ճարտարապետ, պրոֆեսոր, քաղաքական-հասարակական գործիչ] // Մեր անվանի դասախոսները.- Երկրորդ մաս.- Երևան.- 2006.- էջ 323-325:

36. Արդալյան Սեդրակ Թորոսի (1894-1986) [Երկրաբան, դոկտոր, պրոֆեսոր] // Մեր անվանի դասախոսները.- Երրորդ մաս.- Երևան.- 2009.- էջ 5-6:

37. Տիգրանյան Սիրան (Հերիք) Տիգրանի (1900-1968) [Երկրա-բանական գիտությունների թեկնածու] // Մեր անվանի դասախոսները.- Երրորդ մաս.- Երևան.- 2009.- էջ 207-208:

38. Տ. Գրիգոր Էպիսկոպոս Աղափիրյանց (1827-1898) // Նշանավոր ճեմարանականներ.- Պրակ Բ.- Ս. Էջմիածին: Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին.- 2009.- էջ 35-38:

---

39. Հովհաննես Կարապետյան (1875-1943) // Նշանավոր ճեմարանականներ.– Պրակ Բ.– Ս. Էջմիածին: Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին.– 2009.– էջ 185-191:

40. Վոսադ Կոստանյան (1898-1941) // Նշանավոր ճեմարանականներ.– Պրակ Բ.– Ս. Էջմիածին: Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին.– 2009.– էջ 211-214:

41. Հովհաննես Պողոսյան (1895-1948) // Նշանավոր ճեմարանականներ.– Պրակ Բ.– Ս. Էջմիածին: Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին.– 2009.– էջ 347-350:

42. Սմբատ Տեր-Ավետիսյան (1875-1943) // Նշանավոր ճեմարանականներ.– Պրակ Բ.– Ս. Էջմիածին: Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին.– 2009.– էջ 427-430:

43. Սիրական Տիգրանյան (1875-1937) // Նշանավոր ճեմարանականներ.– Պրակ Բ.– Ս. Էջմիածին: Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին.– 2009.– էջ 475-479:

44. Արշակ Տոնյան (1888-1942) // Նշանավոր ճեմարանականներ.– Պրակ Բ.– Ս. Էջմիածին: Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին.– 2009.– էջ 481-484:

45. Հայաստանի գիտահետազոտական առաջին ինստի-

տուտը (Էջմիածնի կուլտուր-պատմական ինստիտուտի հիմնադրման 90-ամյակի առթիվ) // Պատմաբանասիրական հանդես.– 2011.– № 2.– էջ 99-103:

46. ՀՀ ԳԱԱ նախագահները [Նյութը պատրաստել են՝ Ա. Խառատյանը, Է. Դանիելյանը, Ս. Ղարիբջանյանը] // Գիտության աշխարհում.– 2013.– № 2-3.– էջ 20-23:

47. Ակադեմիական գիտության ակունքներում // Գիտության աշխարհում.– 2013.– № 2-3.– էջ 24-28:

48. Из истории научных связей Советской Армении /1920-ые годы/ // Вестник архивов Армении.– 1982.– № 3.– С. 54-61.

49. Формирование научной интеллигенции Советской Армении (1920-е гг.) Юбилейная научная конференция молодых ученых, посвященная 60-летию образования СССР. Тезисы докладов.– 1982.– 23-25 декабря.– С. 6.

50. Некоторые мировоззренческие аспекты экологических проблем. Соавтор–Б. Г. Гарибджанян // Глобальные проблемы мирового развития: Материалы Всесоюзной конференции молодых ученых Юрмала, 13-19 октября 1980 года. Латвийский государственный университет им. П. Стучки. Рига.– 1981.– С. 18-19.

---

51. Документы из истории научной интеллигенции Советской Армении (1926-1933 гг.) // Вестник архивов Армении. – 1987. – № 3. – С. 12-26. [Предлагаемые вниманию читателя документы отражают деятельность армянской интеллигенции в 1928-1933г. Все документы публикуются впервые. № 1-4: №1 Из протоколов заседаний бюро Секции научных работников ССР Армении по организационным и социальным вопросам (11 февраля 1928г.); № 2(25 сентября 1928г.); № 3 (2 октября 1928г.); № 4 (10 сентября 1929г.); № 5 Из отчета бюро СНР Армении о своей деятельности за 1929-1930 год [1931г]; № 6 Из протокола общего собрания членов Армянского отделения ВАРНИТСО по организационным вопросам (19 сентября 1932г.); № 7 Выписка из протокола заседания секретариата центрального бюро ВАРНИТСО об отпуске дотации, утверждении председателя и ответственного секретаря оргбюро АрмОРНИТСО (22 ноября 1932 г.); № 8 Из протокола заседания центрального бюро АрмОРНИТСО о плане работы бюро по шефству над Лорийским племсовхозом (10 мая 1933 г.); № 9 Письмо археолога А. А. Калантара языковеду И. И. Мещанинову с просьбой оказать содействие в издании печатного органа Комитета охраны древностей ССР Армении (9 декабря 1927г.); № 10 Письмо начальника Управления и главного инженера строительства Дзорагетской государственной районной гидроэлектростанции И. А. Тер-Аства-

---

цатуряна академику АН СССР Ф. Ю. Левинсон-Лессингу об оказании помощи в строительстве станции (24 декабря 1928г.); № 11 Письмо П.П Гамбаряна Ф. Ю Левинсон-Лессингу по поводу его участия в экспедиции Закавказской комиссии АН СССР. (10 января 1929г.)]

52. Жизнь, отданная революции (К 100-летию со дня рождения С. К. Алавердяна) // По ленинскому пути. – 1988. – № 12. – Декабрь. – С. 71-74.

53. Петр Павлович Гамбарян (К 100-летию со дня рождения). Соавтор – Г. У. Мелик-Адамян // Известия АН АрмССР. Науки о Земле. – 1989. – Т. XLII. – № 6. – С. 64-68.

54. Рецензия книги: А. В. Кольцов. Роль Академии наук в организации региональных научных центров СССР, 1917-1961гг. Ленинград. Изд-во «Наука», 1988. – 264с. // Вестник общественных наук. – 1989. – № 12. – Декабрь. – С. 82-83.

55. Неутомимый исследователь флоры и фауны Кавказа (К 100-летию со дня рождения А. Б. Шелковникова) // Биологический журнал Армении. – 1990. – № 5. – С. 443-445. [Публикуется Справка Зоологического музея АН СССР о деятельности А. Б. Шелковникова (4 февраля 1930г.), хранящаяся в Национальном архиве Армении].

---

56. Елена Владимировна Калантарян (К 100- летию со дня рождения) // Экспериментальная и клиническая медицина.– 1991.– Т. XXXI.– С. 94-95.

57. Семен Моисеевич Юзбашьян (К 105- летию со дня рождения) // Биологический журнал Армении.– 1991.– Т. XLIV.– № 3.– С. 247-250. [*Публикуется Письмо С. М. Юзбашьяна И. Р. Бахромееву (30 июня 1938г.)*]

58. К 90-летию академика М. Х. Чайлахяна. Архивные документы, подготовленные старшим научным сотрудником НАН Армении Степаном Гарибджаняном // Биологический журнал Армении.– 1993.– Т. XLVI.– № 2.– С. 58-66. [*Ниже приводится архивный материал, касающийся жизни и научной деятельности М. Х Чайлахяна; Автобиография М. Х. Чайлахяна (20января 1971г.); Аннотация научных трудов доктора биологических наук, профессора М. Х. Чайлахяна (8 февраля 1945 г.); Отзыв академика А. Л. Курсанова о научных трудах академика М.Х. Чайлахяна (25 января 1971 г.)*]

59. Документы об организации академической науки в Армении в годы Великой Отечественной войны (1942-1944) // Вестник общественных наук.– 1995.– № 1.–январь-апрель.– С. 239-249. [*Публикуемые впервые документы,*

хранящиеся в Национальном архиве Армении в фонде 766 (Президиум Академии наук Армении), освещают некоторые стороны научной и научно-организационной деятельности академических учреждений и отдельных ученых нашей республики в ряде областей естественных, технических и гуманитарных наук, их вклад в победу над врагом; №1 Письмо вице-президента Академии наук СССР академика Б. А. Чудакова председателю Армянского филиала АН СССР академику И.А. Орбели о направлении в Ереван специальной бригады Энергетического института (29 апреля 1942г.); №2 Докладная записка академика И. А Орбели председателю Совнаркома Армянской ССР А. С. Пирузяну о необходимости передачи Армянского Института строительных материалов в систему Армянского филиала Академии наук СССР (11 мая 1942 г.); №3 Письмо начальника штаба инженерных войск Закавказского фронта майора Слюнина академику И. А. Орбели о составлении карт минеральных красок и военно-географического описания Армянской ССР. (24 октября 1942г.); №4 Постановление Совнаркома Армянской ССР «Об обеспечении газозубежищ фильтрами и вентиляторами» (4 ноября 1942г.); №5 Постановвление Совнаркома Армянской ССР «О проведении специальных картографических работ для Закавказского фронта. (8 февраля 1943 г)». Письмо заместителя Народного комиссара боеприпасов

СССР **К. Гамова** академику **И. Орбели** о поддержке и субсидировании научной работы профессора **В. И. Исагулянца**. (11 октября 1943г.); № 7 Письмо командующего Закавказским фронтом **И. В. Тюленева** первому секретарю ЦК КП(б) Армении **Г. А. Арутюняну** о включении в тематику Армянского филиала АН СССР на 1944 г. военно-геолого-географических работ. (25 октября 1943г.); № 8 Письмо Президента Академии наук Армении академика **Иосифа Орбели** в директивные органы о мерах по сохранению в республике деревьев миндаля и обеспечению соответствующего ухода за ними. (12 декабря 1943г.); № 9 Докладная записка Президенту АН Армении академику **И. А. Орбели** об организации комплексной экспедиции по изучению производительных сил Северного Ирана. (15 декабря 1943г.); №10 Из постановления Совнаркома Армянской ССР «О геологоразведочных работах в Армянской ССР». (10 апреля 1944г.); №11 Записка академика **К. И. Скрябина** об организации гельминтологической лаборатории Зоологического института Академии наук Армянской ССР и основных направлениях ее работ. (2 октября 1944г.); №12 Протокол № 22 заседания Президиума Академии наук Армянской ССР об организации Гельминтологической лаборатории в Зоологическом институте АН Армении (3 октября 1944г.)]

---

60. У истоков биохимической науки в Армении (Акоп Иоаннисян и Елизавета Акунян) // Биологический журнал Армении.– 1995.– Т. XLVIII.– № 2.– С. 58-61.

61. Документы о жизни и деятельности ученых-преподавателей Ереванского государственного университета (1918-1941 гг.) Журнал Ереванского университета. Научно-информационный бюллетень.– 1996.– № 1.– С. 70-82. [Письмо Спандарата Камсаракана Григору Арешяну (2 августа 1924 г.); Отзыв профессора Г.Ф. Писемского о научной деятельности Григора Арешяна (27 июня 1927 г.); Из Автобиографии Григора Арешяна (17 января 1938г); Автобиография Ованеса Навакатикяна (январь 1938. г.); Докладная записка старшего хранителя Кавказского музея Смбата Тер-Аветисяна исполняющему делами директора музея Н. Кипиани о результатах расхода денег во время научной командировки в Крым и Северный Кавказ (2 ноября 1918 г.); Автобиография Смбата Тер-Аветисяна (26 марта 1941г.); Խաչիկ Սամուելյանի ինքնակենսագրությունը (25 մարտի 1938թ.):

62. Константин Камсаракан. Об Армянском вопросе и Геноциде армян /Публикации/ Немезида. Перевод с французского – Мелинэ Саркисян // Вопросы истории и историографии Геноцида армян. Научные труды.– Ере-

63. Наука в Армении в годы Великой Отечественной войны (1941-1945) // Историко-филологический журнал.– 2005.– № 3.– С. 26-35.

64. Научные связи Ереванского государственного университета в 1920–1930-ые годы /К 90-летию со дня основания Ереванского государственного университета/ // Вестник общественных наук.– Ереван.– 2009.– № 3.– С. 125-132:

65. Роль академика К. И. Скрябина в становлении и развитии гельминтологической науки в Армении /Из истории медицинской науки в Армении/ // Հայաստանի հանրային առողջության ամսական զեկույց 2010.– № 12.– էջ 1-15:

66. Академик Е. Н. Павловский и организация Закавказской паразитологической экспедиции в Армению /Из истории медицинской науки в Армении/ Հայաստանի հանրային առողջության ամսական զեկույց // 2010.– № 14.– էջ 1-9:

67. Елена Владимировна Калантарян /История науки в биографиях ученых/ // Հայաստանի հանրային առողջության ամսական զեկույց 2011.– № 1.– էջ 3-13:

---

68. Биография академика Иосифа Орбели. Публикация подготовлена *С. Г. Гарибджаняном* [Впервые публикуется биография первого президента АН Армянской ССР, академика *И. А. Орбели (1887-1961)*, составленная в конце ноября 1939 г. Видным историком-искусствоведом, членом-корреспондентом АН СССР *Камиллой Васильевной Тревер (1892-1974)*] // Вестник общественных наук.— Ереван.— 2013.— № 2.— С. 26-38.

Գ. Թերթեր . в. Газеты.

1. Մեր սահադաշտը // Պիոներ կանչ.— 1967.— 5 մարտի.— էջ 4:

2. Աշխարհը՝ փոքրիկ ալբոմներում // Պիոներ կանչ.— 1968.— 14 հունվարի.— էջ 3:

3. Գրախոսություն: Գյուղի սոցիալական նկարագիրը (Վլադիկ Հակոբյան, Սոցիալական փոփոխությունները Հայկական ՍՍՀ գյուղում զարգացած սոցիալիզմի ժամանակաշրջանում, Երևան, ՀՍՍՌ ԳԱ հրատ. 1985, էջ 187) // Գրքերի աշխարհ.— 1985.— 21 ապրիլի,— № 4.— էջ 2:

---

4. Լուսանկար [Հայ գիտնականները գյուղատնտեսական գիտությունների համամիութենական ակադեմիայի նստաշրջանի օրերին, Մոսկվա, 1948թ. օգոստոս: Տպագրվում է առաջին անգամ] // Նպատակ.- 1993.- հուլիս.- թիվ 11.- էջ 1:

5. Գիտության պատմությունը՝ լուսանկարներում [Հայ գիտնականները ֆիզիոլոգների, կենսաքիմիկոսների և դեղաբանների համամիութենական 8-րդ համագումարի օրերին, Կիև, 1955թ. մայիս] // Նպատակ.- 1993.- օգոստոս.- թիվ 12.- էջ 1:

6. Էջեր Արցախի երկրաբանական ուսումնասիրության պատմությունից [Տպագրված է ֆրանսիացի ականավոր գիտնական-երկրաբան, մանկավարժ, պրոֆեսոր **Պիեռ Բոննեի** «Նորեր Ղարաբաղի քարագրության» վերաբերյալ (Արևելյան Անդրկովկաս) աշխատությունը, որը ֆրանսերենից թարգմանել է **Գրիգոր Ջանիկյանը**] // Նպատակ.- 1993.- օգոստոս.- թիվ 12.- էջ 2-3:

7. Պրոֆեսորների գործը. Աշխարհբեկ Քալանթար /ԿԳԲ-ի նկուղներում/ [Պատմաբան, հնագետ, պրոֆեսոր Աշխարհ-բեկ Քալանթարի (1884-1942) մասին: Հեղինակակից՝ Ալիս Հովհաննիսյան] // Հայություն.- 1993.- սեպտեմբեր 8-15, թիվ 13.- էջ 4-5:

---

8. Ակադեմիկոս Օտտո Շմիդտի այցը Հայաստան /Գիտական կապերի պատմությունից/ [*Առաջին անգամ տպագրված է լուսանկար*] // *Նպատակ.*– 1993.– հոկտեմբեր.– թիվ 16.– էջ 1:

9. Ժողովրդի թշնամի Գևորգ Գրձելյան /ԿԳԲ-ի նկուղներում/ [*Գիտնական-գյուղատնտես, դասախոս Գևորգ Գրձելյանի (1884-1977) մասին: Հեղինակակից Ալիս Հովհաննիսյան*] // *Հայություն.*– 1993.– նոյեմբեր 3-15, թիվ 14.– էջ 4-5:

10. Գաղտնի կազմակերպության անդամ Կարապետ Մելիք-Օհանջանյան /ԿԳԲ-ի նկուղներում/ [*Բանասեր, պատ-մաբան, հայագետ, ՀԳԱ ակադեմիկոս Կարապետ Մելիք-Օհանջանյանի (1893-1970) մասին: Հեղինակակից Ալիս Հովհաննիսյան*] // *Հայություն.*–1993.–նոյեմբեր 17-30, թիվ 15.–էջ 4-5:

11. Գիտնականների կենսագրությունը լուսանկարներում [-*Մի խումբ գիտնականներ ԽՍՀՄ ԳԱ թղթակից անդամ, Հայաստանի ԳԱ ակադեմիկոս Էզրաս Հասրաթյանի ծննդյան 70-ամյակին և գիտամանկավարժական ու հասարակական գործունեության 45-ամյակին նվիրված գիտական նստաշրջանի օրերին ՀԳԱ Լ. Օրբելու անվան ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտի բակում: Երևան, 1973թ. հոկտեմբերի կեսեր*] // *Նպատակ.*– 1993.– նոյեմբեր.– թիվ 18.– էջ 1:

---

12. Պատմական ակնարկ (1923–1930-ական թթ.) [1923թ. գարնանը հիմնված ՀՄԽՀ Հողագործության ժողովրդական կոմիսարիատի Սևանի ձկնաբանական լաբորատորիայի (1925թ. գարնանից՝ Սևանի լճաբանական կայան) գործունեության մասին] // Նպատակ. – 1993. – նոյեմբեր.– թիվ 18. – էջ 2:

13. Ակունյաններ /Հայկական ընտանիքներ/ [Քիմիկոս, պրոֆեսոր **Հովհաննես Ակունյանի (1869-1947)**, նրա կնոջ՝ կենսաքիմիկոս **Ելիզավետա Ակունյանի (1881-1959)** և նրանց զավակների մասին: Հեղինակակից՝ **Ալիս Հովհաննիսյան**] // Հայություն, – 1993. – դեկտեմբեր 24-31, թիվ 17. – էջ 3:

14. Ակադեմիայի կազմավորման պատմությունից [ՀԽՍՀ ԳԱ 1943–1945թթ. գործունեության մասին] // Նպատակ. – 1993. – դեկտեմբեր – թիվ 19. – էջ 3:

15. Գեստապոյի գործակալներ Էսթեր և Հակոբ Զորյաններ /ԿԳԲ-ի նկուղներում/ [Պատմաբան, պրոֆեսոր **Հակոբ Զորյանի (1894-1942)** և նրա կնոջ՝ բանասեր **Էսթեր Զորյանի մասին: Հեղինակակից՝ Ալիս Հովհաննիսյան**] // Հայություն. – 1994. – հունվար, թիվ 1. – էջ 4-5:

16. Գրված՝ «սպիտակ» էջերում /Հետաքրքիր էջեր գիտնա-

կանների կյանքից/ [Հայաստանի ԳԱ հիմնադիրներից մեկի, կենսաբան-ակադեմիկոս, ՀԽՍՀ ԳԱ առաջին փոխնախագահ Վարդան Գուլքանյանի (1902–1976) մասին: Առաջին անգամ տպագրվել են նրա բանաստեղծությունները] // Նպատակ.– 1994.– փետրվար թիվ 3.– էջ 4:

17. Հետաքրքիր ճակատագրեր [Գրախոսություն 'ՀՀ վաստակավոր երկրաբան, երկրաբանահանքաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ Լևոն Ավագյանի աշխատությունների նվիրված անվանի երկրաբան-մանկավարժներ Տիգրան Ջրբաշյանին (1889-1937) և Ալեքսանդր Դեմյոխինին (1900-1953)] // Նպատակ.– 1994.– հուլիս.– թիվ 13.– էջ 1, 3:

18. Հովհաննես Քաջագունու քննչական գործը [Առաջին անգամ ներկայացված է Հայաստանի առաջին հանրապետության առաջին վարչապետ Հովհաննես Քաջագունու (1868-1937) արխիվաքննչական գործը, որը տպագրվում է առաջին անգամ, թարգմանաբար, մասնակի կրճատումներով: Համահեղինակ Կարեն Խաչատրյան] // Անդրադարձ.– 1994.– սեպտեմբեր.– թիվ 7.– էջ 5:

19. Կենտրոնական միացյալ լաբորատորիա // Երևանի համալսարան.– 1994.– 10 հոկտեմբերի.– էջ 8:

---

20. Երևանի պետական համալսարանը 75 տարեկան է /-
Մի էջ՝ նվիրված ԵՊՀ-ի հոբելյանին/ [Համահեղինակ՝ Կա-
րեն Խաչատրյան] // Բանբեր.- 1994.- 3 նոյեմբերի.- էջ 8:

21. Էջեր Երևանի համալսարանի գիտական կյանքի տա-
րեգրությունից (1920-ական թվականներ) // Երևանի հա-
մալսարան.- 1994.- 31-հոկտեմբերի.- էջ 7; 15 նոյեմբերի.-
էջ 3; 30 նոյեմբերի.- էջ 3:

22. Հայազգի զինվորական գործիչները ռուսական բանա-
կում. Արշակ Տեր-Ղուկասյան /Հայ մամուլի էջերից/ [Որոշ
կրճատումներով ընթերցողներին է ներկայացված նշա-
նավոր հայազետ և կովկասազետ Ալեքսանդր Երիցյանի
«Արշակ Տեր-Ղուկասյան» հոդվածը՝ տպագրված Թիֆլիսի
«Փորձ» ազգային և գրական հանդեսում 1881թ.] // Հայ զին-
վոր.- 1994.- 5-12 նոյեմբեր.- թիվ 31.- էջ 6:

23. Բռնադատված գիտնականները՝ փաստաթղթերում.
Աշխարհիբեկ Քալանթար [Անվանի հնազետ-արևելազետ,
Երևանի պետհամալսարանի պրոֆեսոր Աշխարհիբեկ Քա-
լանթարի (1884-1942) մասին: Առաջին անգամ հրապա-
րակվել է նրա 1940թ. հոկտեմբերի 29-ին Երևանի
կենտրոնական բանտում գրված դիմումը Հայաստանի
դատախազին] // Առավոտ.- 1995.- 31 հունվար.- էջ 4:

---

24. Հայաստանի մարզարհիտը. Սևանա լճի անցյալն ու ներկան [Տարբեր արհիվային վավերագրեր և Հայաստանի մի շարք թերթերում տպագրված նյութեր մասնակի կրճատումներով, ՀՀ բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության նախարարության տրամադրած տվյալներ Սևանա լճի վերաբերյալ: Համահեղինակ **Կարեն Խաչատրյան**] // Բանբեր.– 1995.– 17 փետրվարի.– էջ 4-5:

25. Հայ ազգի մեծ զավակը [Հայոց ազգային-ազատագրական պայքարի ռահվիրա **Անդրանիկ Օզանյանի 130-ամյակին նվիրված էջ տարբեր նյութերով**] // Բանբեր.– 1995.– 25 փետրվարի.– էջ 3:

26. Կայսրության երկրորդ դեմքը. Միքայել Լոռի-Մելիքյան /Երևելի հայորդիներ/ [Ռուսական կայսրության հայազգի ականավոր պետական և ռազմական գործիչ, գեներալ-ադյուտանտ, կոմս **Միքայել Տարիելի Լոռիս (Լոռու)-Մելիքովի (Մելիքյան)** մասին: Արտատպված է «Կոմս Լոռու-Մելիքեան» խորագրով հոդվածը, որը տպագրվել է «Մուրճ» ամսագրի 1889թ. փետրվարի թիվ 2-ում: Ընթերցողների ուշադրությանն է ներկայացված Ա. Զ. Մուրենյանցի «Աղեքսանդր Բ. կայսր Ռուսիոյ. 1855-1880» վերնագրով գրքույկը (լույս է տեսել Մոսկվայում 1880թ.) մասնակի կրճատումներով: Համահեղինակ **Կարեն Խաչատրյան**] // Բանբեր.– 1995.– 4 մարտի.– էջ 1, 3, 4:

---

27. Միքայել Լոռիս-Մելիքյանի նամակը Պողոս բեյ Տատյանին /Վավերագրեր հայազգի երևելիների կյանքից/ [*Առաջին անգամ հրատարակվել է Ռուսական կայսրության հայազգի ականավոր պետական և ռազմական գործիչ, գեներալ-ադյուտանտ, կոմս Միքայել Լոռիս-Մելիքյանի (1825-1888) նամակը թուրքական արքունիքի վառոդապետ Պողոս բեյ Տատյանին (1800-1863)՝ գրված Թիֆլիսից 1859թ. հունիսի 26-ին*] // Առավուտ.- 1995.- 15 օգոստոս.- էջ 5:

28. Կարապետ Եզյանի նամակը Գրիգոր Խալաթյանին [*Առաջին անգամ հրատարակվել է նշանավոր պետական և հասարակական գործիչ, արևելագետ, Ռուսական կայսրության իսկական գաղտնի խորհրդական Կարապետ Եզյանի (1835-1905) 1898թ. փետրվարի 7-ի նամակը պատմաբան, բանասեր և մանկավարժ, պրոֆեսոր Գրիգոր Խալաթյանին (1858-1912), որում արձարծվել են հայկական դպրոցների ստորին դասարաններում մայրենի լեզվի ուսուցման հարցեր*] // Առավուտ. - 1995. - 28 սեպտեմբեր.- էջ 5:

29. Ալեքսանդր Քալանթարը Հայկական հարցի մասին [*Ընթերցողին է ներկայացվել ականավոր գիտնական-գյուղատնտես, Անդրկովկասում անասնաբուժական գիտության հիմնադիր, հասարակական-գրական գործիչ, խմբագիր ու հրատարակիչ Ալեքսանդր Քալանթարի*

(1855-1913) վերջին հոդվածը՝ «Նոր հանգամանքներում» վերնագրով, որն առաջին անգամ տպագրվել է Կ. Պոլսում լույս տեսնող «Վերածնունդ» պարբերաթերթում: Այն նվիրված է Առաջին համաշխարհային պատերազմի նախօրյակին Հայկական հարցի տնտեսական հիմնախնդիրների վերլուծությանը] // Առավոտ.– 1995.– 11 հոկտեմբեր.– էջ 4:

30. Բնադատված գիտնականները՝ փաստաթղթերում. Հովհաննես Նավակատիկյան [Անվանի Տիգրիկոս և մաթեմատիկոս, պրոֆեսոր **Հովհաննես Նավակատիկյանի (1888-1952)** մասին: Առաջին անգամ հրատարակվել է նրա 1940թ. նոյեմբերի 20-ին Երևանի քաղաքային բանտում գրված դիմումը՝ Անդրկովկասյան ռազմական օկրուգի զինվորական տրիբունալի նախագահին] // Առավոտ. – 1995. – 15 նոյեմբեր.– էջ 4:

31. Մորուս Հասրաթյան. Հուշաբեկորներ /Նոր հրատարակություններ/ [Բազմավաստակ հայագետ ու մանկավարժ, ՀՀ ԳԱ թղթակից անդամ **Մորուս (Մարգար) Հասրաթյանի (1902-1979)** «Հոդվածների ժողովածուի» գրախոսականը] // Առավոտ.– 1995.– 30 նոյեմբեր.– էջ 6:

32. Հնագետ և մարդաբան Էրնեստ Շանտրը /Օտարերկրյա գիտնականները՝ անցյալի հայ մամուլի գնահատմամբ/

[Մասնակի կրճատումներով ներկայացված է 19-րդ դ. երկրորդ կեսի հայ ականավոր պատմաբան, հնագետ, ազգագրագետ և տնտեսագետ **Ալեքսանդր Երիցյանի (1841-1902)** հոդվածը՝ նվիրված ֆրանսիացի գիտնական-ճանապարհորդ, հնագետ և մարդաբան, Լիոնի թանգարանի փոխտնօրեն, պրոֆեսոր **Էրնեստ Շանտրի (1843-1924)** կյանքին ու գործունեությանը, որը տպագրվել է «Արձագանք» շաբաթաթերթում (Թիֆլիս, 1890, 9 դեկտեմբերի, թիվ 37, էջ 4) // Նպատակ.– 1995.– 1-15 դեկտեմբերի.– № 19.– էջ 4:

33. Արդարությունը հաղթանակեց: Որպես լրացում «Արդարությունը հաղթանակեց» խորագրով մեր հրապարակման հետքերով [Ներկայացված է ԽՍՀՄ և Հայաստանի ԳԱ իսկական անդամ, ականավոր բուսաբան **Արմեն Թախտաջյանի (1910-2009)** Երևանից 1944 թ. մայիսի 13-ին գրած նամակը ԽՍՀՄ ԳԱ պրեզիդենտ, Հայաստանի ԳԱ առաջին պատվավոր անդամ, ակադեմիկոս **Վլադիմիր Կոմարովին (1869-1945)**] // Նպատակ.– 1995.– 1-15 դեկտեմբերի.– № 19.– էջ 2:

34. Հայագիտության ուսիվիրան. Մկրտիչ Էմինի ծննդյան 180 և մահվան 105-ամյակների առթիվ [Ականավոր հայագետ-արևելագետ, մանկավարժ ու թարգմանիչ **Մկրտիչ Էմինի (1815-1890)** մասին] // Առավուտ.– 1995.– 23 դեկտեմբեր.– էջ 4:

---

35. Պաշտպանել իբրև մի սուրբ բան [Նշանավոր պետական, հասարակական գործիչ, արևելագետ ու բարերար **Կարապետ Եզյանի (1835-1905)** մասին: Արտատպված է 1859թ. հոկտեմբերին «Հյուսիսափայլ» ամսագրում տպագրված Կ. Եզյանի «Հայտարարությունը»] // Հայություն.– 1996.– հունվար, թիվ 1.– էջ 1-2:

36. Բոնադատված գիտնականները՝ փաստաթղթերում: Հակոբ Հովհաննիսյան [Հայաստանում կենսաքիմիայի հիմնադիր, պրոֆեսոր **Հակոբ Հովհաննիսյանի (1875-1941)** մասին: Առաջին անգամ հրատարակվել է նրա 1940թ. հունիսի 10-ին Երևանի քաղաքային բանտում գրված դիմումը՝ Անդրկովկասի ռազմական օկրուգի զինվորական տրիբունալի նախագահին] // Առավուտ.– 1996.– 12 հունվար.– էջ 6:

37. «Լումա» հանդես – 100 /Էջեր հայ մամուլի պատմությունից/ [1896-1912թթ. Թիֆլիսում լույս տեսնող գրական, պատմական, քաղաքական և հասարակական հանդեսի մասին] // Առավուտ.– 1996.– 15 փետրվար.– էջ 6:

38. «Ազգագրական հանդես» – 100 /Էջեր հայ մամուլի պատմությունից/ [Հայ ազգագրական առաջին պարբերականի (1895-1916) մասին] // Առավուտ.– 1996.– 3 փետրվար.– էջ 6:

---

39. Գևորգ Շահխաթունյան /Ռուսական բանակի հայազգի գեներալներ/ [Ռուսական բանակի հրետանու գեներալ-մայոր **Գևորգ Շահխաթունյանի (Շախատունով) (1836-1915)** մասին: Համահեղինակ **Ռոբերտ Արզումանյան**] // Հայ զինվոր.– 1996.– 10-17 փետրվար.– թիվ 5.– էջ 12:

40. Մի դրվագ հայ-իրանական կապերից /Վավերագրեր/ [1926թ. ապրիլի վերջին՝ Իրանի Փահլավիների դինաստիայի հիմնադիր **Ռեզա-Շահ Փահլավու (1878-1944)** թագադրության օրերին մի խումբ հայ նշանավոր գործիչների պատգամավորություն՝ Պարսկա-Հնդկաստանի հայոց թեմակալ առաջնորդ **Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Տեր-Մովսիսյանի (1865-1939)** գլխավորությամբ այցելել է շահին, հանձնելով նրան Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս **Գևորգ V Սուրենյանցի (1846-1930)** կոնդակը և հայության կողմից պատրաստված գեղանկարն ու ոսկետառ ուղերձը: Ընթերցողներին է ներկայացվել այդ ընդունելությունը նկարագրող մի վավերագիր] // Առավոտ.– 1996.– 2 մարտ.– էջ 6:

41. Վեհաբանի շինությունը. 1. /Վավերագրեր/ [Առաջին անգամ տպագրված է մեծահարուստ, հայտնի բարեգործ **Ալեքսանդր Մանթաշյանցի (1842-1911)** նամակը (4/17) սեպտեմբերի, 1909թ., Փարիզ) Ամենայն Հայոց 127-րդ կաթողիկոս **Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Մատթեոս Բ. Իզմիրլյանին (1845-1910)**] // Նոր-դար.– 1996.– 6 մարտ.– թիվ 9.– էջ 3:

---

42. Վեհարանի շինությունը. 2. Ալեքսանդր Շիրվանզադեի նամակը Մատթեոս Իզմիրլյանին [5(18) հուլիսի 1909թ. Փարիզ] // **Նոր-դար.**– 1996.– 20 մարտ. – թիվ 11.– էջ 2:

43. Ականավոր բուսաբույծը (Միքայել Թումանյանի ծննդյան 110-ամյակի առթիվ) [*Հայաստանում կիրառական բուսաբանության, գենետիկայի և սելեկցիայի հիմնադիր, ՀԽՍՀ ԳԱ հիմնադիր իսկական անդամ Միքայել Թումանյանի (1886-1950) մասին*] // **Առավուտ.**– 1996.– 21 մարտ.– էջ 6:

44. Վեհարանի շինությունը. 3. Մատթեոս Իզմիրլյանի նամակը Ալեքսանդր Շիրվանզադեին [30 հուլիսի 1909թ., ս. Էջմիածին] // **Նոր-դար.**– 1996.– 27 մարտ. – թիվ 12.– էջ 2:

45. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Մկրտիչ Ա Խրիմյանի նամակը Մատթեոս Իզմիրլյանին /Վավերագրեր/ [*Նամակը գրվել է Թիֆլիսում 1899թ. հունվարի 28-ին, պահվում է ՀՀ կառավարությանն առընթեր Մ. Մաշտոցի անվան Հին ձեռագրերի ինստիտուտ Մատենադարանի Մ. Իզմիրլյանի արխիվում (բնագիր-ձեռագիր է)*] // **Առավուտ.**– 1996.– 17 ապրիլ.– էջ 6:

46. Գյուտ Աղանյան. Ծննդյան 140-ամյակի առթիվ /Հայ մամուլի երախտավորներ/ [*Նշանավոր խմբագիր, հրա-*

տարակիչ, պատմաբան, եկեղեցական ու հասարակական գործիչ **Գրուտ ավագ քահանա Աղանյանի (1856-1919) մասին** // Առավոտ.– 1996.– 4 մայիս.– էջ 14:

47. Առաջնեկը /Գիտական օջախների պատմությունից/ [Հայաստանի անդրանիկ գիտահետազոտական ինստիտուտի՝ 1921թ. փետրվարին հիմնված Էջմիածնի կուլտուր-պատմական ինստիտուտի մասին] // Առավոտ.– 1996.– 6 հունիս.– էջ 6:

48. Սպանդարատ Կամսարական. Ծննդյան 120-ամյակի առթիվ [Բժշկագետ և առողջապահության կազմակերպիչ, Երևանի պետհամալսարանի բժշկական ֆակուլտետի առաջին դեկան **Սպանդարատ Կամսարականի (1876-1938) մասին**] // Առավոտ.– 1996.– 25 հունիս.– էջ 3:

49. Հանուն արդարության. Լևոն Օրբելու նամակը /Բռնադատված գիտնականները՝ վավերագրերում/ [Առաջին անգամ հրապարակվել է ԽՍՀՄ ԳԱ ակադեմիկոս **Լևոն Օրբելու (1882-1958) ինքնագիր-նամակը ԽՍՀՄ Գերագույն դատարանի զինվորական կոլեգիայի նախագահ Ուլրիխին՝** գրված 1939թ. նոյեմբերի 10-ին՝ ի պաշտպանություն բռնադատված ֆիզիկաքիմիկոս, քիմիական գիտությունների դոկտոր-պրոֆեսոր **Լևոն Ռոտինյանի (1879-1964)**] // Առավոտ.– 1996.– 3 հուլիս.– էջ 6:

---

50. Ազգի հոգևոր վերելքի ջատագովը /Երևելի հայկազունք/ [Նշանավոր պետական և հասարակական գործիչ, արևելագետ ու բարերար **Կարապետ Եզյանի** մասին] // **Հնչակ Հայաստանի**.– 1996.– 13 հուլիսի. – էջ 13:

51. Գյուտ ավագ քահանա Ադանյան (Օննոյան 140-ամյակի առթիվ) [Հայոց հոգևոր-մշակութային կյանքի երևելի դեմքերից՝ խմբագիր, հրատարակիչ, թարգմանիչ, պատմաբան, եկեղեցական ու հասարակական գործիչ **Գյուտ ավագ քահանա Ադանյանի (1856-1919)** մասին] // **Լուսավորիչ**.– 1996.– հուլիս Ա. – էջ 5:

52. Մատթեոս Իզմիրլյանը՝ Պերճ Պոռոշյանի մասին [Առաջին անգամ հրապարակվող վավերագրեր (Պատրաստեց՝ **Ստեփան Ղարիբջանյանը**, Պատմական գիտությունների թեկնածու)] // **Լուսավորիչ**.– 1996.– հուլիս Բ. – էջ 7:

53. Մի էջ հայ-ուկրաինական գիտական կապերի պատմությունից /Վավերագրեր/ [Հրապարակվել է Արևելագիտության Համաուկրաինական գիտական ընկերության Կիևի մասնաճյուղի նամակը Հայկական ԽՍՀ լուսծողութամատին՝ գրված 1928թ. հուլիսի 25-ին] // **Առավոտ**.– 1996.– 7 օգոստոս. – էջ 6:

---

54. Ղամբարյաններ /Հայկական ընտանիքներ/ // Հայություն.– 1996.– օգոստոս 10-31.– թիվ 5.– էջ 4-5:

55. Հիդրոէներգետիկայի նահապետը. Հ. Տեր-Աստվածատրյանի ծննդյան 110-ամյակի առթիվ /Հոբելյան/ [Ականավոր ճարտարագետ, Հայաստանի էներգետիկների դպրոցի հիմնադիր **Հովսեփ Տեր-Աստվածատրյանի (1886-1938) մասին**] // Առավոտ.– 1996.– 29 օգոստոս.– էջ 5:

56. Մեսրոպ Փափագյան /Նշանավոր հայորդիք/ [Անվանի մանկավարժ, գրող, թատերագիր **Մեսրոպ վարդապետ Փափագյանի (1823-1891) մասին**] // Առավոտ.– 1996.– 2 հոկտեմբեր.– էջ 6:

57. Ազատագրական պայքարի ռահվիրան. Մկրտիչ Փորթուգալյանի մահվան 75-ամյակի առթիվ [Ականավոր հասարակական-քաղաքական գործիչ, հրապարակախոս, խմբագիր և բանաստեղծ **Մկրտիչ Փորթուգալյանի մասին (1848-1921)**] // Առավոտ.– 1996.– 11 հոկտեմբեր.– էջ 6:

58. Խորեն արքեպիսկոպոս Նարպեյ (Ծննդյան 165-ամյակի առթիվ) [19-րդ դարի երկրորդ կեսի Հայաստանյայց եկեղեցու և հոգևոր-մշակութային կյանքի նշանավոր դեմքերից մեկի՝ **Խորեն արքեպիսկոպոս Գալֆայանի**

(Նարպեյ) (1831-1892) մասին] // Առավուտ.- 1996.- 23 հոկտեմբեր.- էջ 6:

59. 1926թ. աղետը պրոֆեսոր Լեբեդևի գնահատմամբ. Տուրք Լենինականի երկրաշարժի 70-ամյակին /Տարեդարձ/ [1926թ. հոկտեմբերի 22-ին տեղի ունեցած երկրաշարժի ուսումնասիրության նպատակով ԽՍՀՄ ԳԱ-ն Հայաստան գործուղեց նշանավոր երկրաբան, հետազոյում՝ ԽՍՀՄ ԳԱ թղթակից անդամ Պյոտր Իվանովիչ Լեբեդևին, որը կատարեց երկրաշարժի վերաբերյալ խորը վերլուծություններ] // Առավուտ.- 1996.- 30 հոկտեմբեր.- էջ 6:

60. Յոզեֆ Ստրժիգովսկու նամակը Գարեգին Հովսեփյանին /Նորահայտ վավերագրեր/ [Պատրաստեց՝ Ստեփան Ղարիբջանյանը] // Լուսավորիչ.- 1996.- նոյեմբեր Ա.- էջ 7:

61. Հայոց նկեղեցու գործիչները. Խորեն արքեպիսկոպոս Գալֆայան (Նար-Պեյ) (Ծննդյան 165-ամյակի առթիվ) // Լուսավորիչ.- 1996.- նոյեմբեր Բ.- էջ 6:

62. Երվանդ Տեր-Մինասյանը Սեդրակ Մանդինյանի մասին /Նշանավոր հայորդիք՝ վավերագրերում/ [Պատրաստեց՝ Ստեփան Ղարիբջանյանը] // Լուսավորիչ.- 1996.- դեկտեմբեր Ա.- էջ 6:

---

63. Մելքիսեդեկ արքեպիսկոպոս Մուրադյանց (Ծննդյան
160-ամյակի առթիվ) /Հայոց եկեղեցու գործիչները/ //
Լուսավորիչ.– 1996.– դեկտեմբեր Բ.– էջ 8:

64. Անիի վերականգնման մտահոգությամբ /Նորահայտ
վավերագրեր/ [Պատրաստեց՝ Ստեփան Ղարիբջանյանը]
// Լուսավորիչ.– 1997.– հունվար.– էջ 5-6:

65. Ներսես արքեպիսկոպոս Վարժապետյան (Ծննդյան
160-ամյակի առթիվ) /Հայոց եկեղեցու գործիչները/ //
Լուսավորիչ.– 1997.– Փետրվար.– էջ 7:

66. Ազատության մունետիկը. Մկրտիչ Փորթուգալյան
/Երևելի հայկազունք/ [Հայ ժողովրդի ազգային-ազատագ-
րական պայքարի և հոգևոր-մշակութային զարթոնքի
ռահվիրաներից մեկի՝ ականավոր հասարակական-քա-
ղաքական գործիչ, հրապարակախոս, խմբագիր ու բա-
նաստեղծ Մկրտիչ Փորթուգալյանի (1848-1921) մասին] //
Մենք +.– 1997.– 23 մայիս.– էջ 4:

67. «Թավշյա բռնապետը». կոմս Լոռիս-Սելիբով /Նոր
գրքեր/ [Երևանի «Շուշան» հրատարակչության լույս ըն-
ծայած Գարեգին Դանիելյանի ռուսերեն մենագրության
գրախոսական՝ նվիրված 19-րդ դարի երկրորդ կեսի ա-
կանավոր պետական և ռազմական գործիչ Միքայել Տա-

րիելի Լոռիս-Մելիքովի (Լոռու-Մելիքյան) կյանքին ու գործունեությանը] // Մենք + .- 1997.- 30 մայիս.- էջ 5:

68. Վկայում են վավերագրերը [Գրախոսություն «Բանբեր Հայաստանի արխիվների» հանդեսի 1996թ. թիվ 1-ի] // Մենք + .- 1997.- 13 հունիս.- էջ 5:

69. Հայն ու Հայաստանը՝ օտարների աչքերով. Էոնեստ Շանտր [Ֆրանսիացի գիտնական-ճանապարհորդ, հնագետ, երկրաբան ու մարդաբան, Լիոնի թանգարանի փոխտնօրեն, պրոֆեսոր Էոնեստ Շանտրի (1843-1924) մասին] // Մենք + .- 1997.- 24 հունիս.- էջ 5:

70. Ռեթեոս Պերպերյան. Մահվան 90-ամյակի առթիվ /Երևելի հայկազունք/ [Արևմտահայ առաջադիմական մտքի ամենապատկառելի դեմքերից մեկի՝ ակնավոր մանկավարժ, գրող, փիլիսոփա ու հայագետ Ռեթեոս Պերպերյանի (1848-1907) մասին] // Մենք + .- 1997.- 1 հուլիս.- էջ 5:

71. Կենտրոնական միացյալ լաբորատորիան (Հիմնադրման 70-ամյակի առթիվ) /Գիտական օջախների պատմությունից/ // Մենք + .- 1997.- 25 հուլիս.- էջ 5:

72. Ղարաբաղը և Ռուսաստանը. Պատմության էջեր /Նոր գրքեր/ [Գրախոսական՝ պատմական գիտությունների

թեկնածու, դոցենտ **Պարույր Մեյրանյանի (1912-1975)** «Карабах и Россия: Страницы истории» մենագրության] // Մենք +.- 1997.- 1 օգոստոս.- էջ 5:

73. Ֆրեդերիկ Կոնիբեր /Եվրոպացի հայագետներ/ [Անգլիացի նշանավոր բանասեր-հայագետ, Օքսֆորդի համալսարանի պրոֆեսոր **Ֆրեդերիկ Կոնվալիս Կոնիբերի (1856-1924)** մասին] // Մենք +.- 1997.- 8 օգոստոս.- էջ 5:

74. «Լեոնային Ղարաբաղը 1918-1921թթ.» /Նոր գրքեր/ [Գրախոսական՝ պատմական գիտությունների դոկտոր **Համլետ Հարությունյանի** մենագրության մասին] // Մենք+.- 1997.- 26 օգոստոս.- էջ 5:

75. Հակոբ Հովհաննիսյան /Բոնադատված գիտնականներ/ [Գիտության վաստակավոր գործիչ, պրոֆեսոր **Հակոբ Հովհաննիսյանի (1875-1941)** մասին] // Մենք +.- 1997.- 5 սեպտեմբեր.- էջ 6:

76. Կարապետ Եզյան /Նշանավոր հայորդիք՝ վավերագրերում/ [«Մշակ» թերթի աշխատակից **Հարություն Գաթենյանի** Կարինից (Էրզրում) խմբագրությանն ուղարկած թղթակցությունն է՝ հանգուցյալ **Կ. Եզյանի** պատվին 1905թ. հունիսի 10-ին տրված հոգեհանգստի արարողության մասին] // Մենք +.- 1997.- 12 սեպտեմբեր.- էջ 5:

---

77. Սոֆյա Արղության-Երկայնաբազուկ /Հայ նշանավոր կանայք/ [Տաղանդավոր մանկավարժ, գրող և հասարակական գործիչ, իշխանուհի Սոֆյա Արղության-Երկայնաբազուկի (1860-1954) մասին): Առաջին անգամ տպագրված է Կովկասի հայոց բարեգործական ընկերության հիմնադիր, բժշկապետ Բագրատ Նավասարդյանի շնորհավորական նամակի 28 մայիսի 1924թ. տեքստը] // Մենք +.- 1997.- 23 սեպտեմբեր.- էջ 5:

78. 70 տարի առաջ [1926թ. դեկտեմբերի 24-ին հիմնադրված ՀՄԽՀ Պետական համալսարանին առընթեր Կենտրոնական միացյալ լաբորատորիայի գործունեության մասին: Առաջին անգամ տպագրվել է լաբորատորիայի աշխատակիցների լուսանկարը] // Գիտություն.- 1997.- 1-15 հոկտեմբեր.- էջ 2:

79. Սպանդար Սպանդարյան (Մահվան 75-ամյակի առթիվ) /Հայ մամուլի երախտավորները/ [19-րդ դ. երկրորդ կեսի հայ հասարակական մտքի ազգային-պահպանողական ուղղության պարագլուխներից մեկի՝ ականավոր հրապարակախոս, խմբագիր ու հրատարակիչ Սպանդար Սպանդարյանի (1849-1922) մասին] // Մենք +.- 1997.- 14-17 հոկտեմբեր.- էջ 5:

80. Տիգրան Զրբաշյան /Բոնադատված գիտնականներ/

[Բազմավաստակ գիտնական-երկրաբան, պրոֆեսոր **Տիգրան Ջրբաշյանի (1889-1937)** մասին] // Մենք + .- 1997.- 21-23 հոկտեմբեր.- էջ 5:

81. Սիրական Տիգրանյան /Բոնադատված մտավորականները/[Նշանավոր քաղաքական գործիչ, իրավաբան, հոգեբան ու մանկավարժ **Սիրական Տիգրանյանի (1875-1937)** մասին] // Հայոց աշխարհ.- 1997. - 22 նոյեմբերի.- էջ 8:

82. Նամակ Երևանի բանտից /Բոնադատված մտավորականներ/ [Բժշկապետ, պրոֆեսոր **Հարություն Միրզա-Ավագյանի (1879-1938)** մասին: Առաջին անգամ տպագրված է նրա բանտում 1938թ. հունվարին գրված դիմումը ՀԽՍՀ Ներքին գործերի ժողկոմատի պետական անվտանգության վարչության քննիչին] // Հայք.- 1997.- նոյեմբեր 4.- էջ 3:

83. Հնությունների պահպանության գործը Հայաստանում և հնագիտության հերթական խնդիրները /Պատմություն/ [Հայաստանի հնությունների պահպանության կոմիտեի գործունեության մասին **Աշխարհբեկ Քալանթարի 1924թ. «Վերելք»** հանդեսում տպագրված հոդվածի կրճատ տեքստն է] // Հայք.- 1997.- նոյեմբեր 8.- էջ 5:

84. Հայագիտության հզոր կադնին (Գարեգին Հովսեփյան-130) /Հոբելյան/ [Ականավոր գիտական, մանկավարժ,

---

նշանավոր եկեղեցական գործիչ, 1943-52թթ. Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս **Գարեգին Հովսեփյանի (1867-1952)** մասին: Առաջին անգամ տպագրվել են բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր **Երվանդ Տեր-Մինասյանի** «Գարեգին վարդապետ Հովսեփյան» ելույթից հատվածներ՝ զեկուցված 1968թ. հունվարին ՀՀ կառավարությանն առընթեր Մ. Մաշտոցի անվան Հին ձեռագրերի ինստիտուտ-Մատենադարանի կազմակերպած երեկոյում] // Հայք.- 1997.- դեկտեմբեր 20.- էջ 6:

85. Հովսեփ Իզմիրյանց /Հայ բարերարներ/ [19-րդ դարի հայ նշանավոր բարերար-մեկենաս, ղզլարցի Հովսեփ Իզմիրյանցի (?-1882) մասին] // Հայք.- 1997.- դեկտեմբեր 27.- էջ 5:

86. Սպանդարատ Կամսարականի նամակագրությունից /Կենսագրությունը վավերագրերում/ [Ներկայացված են բժշկագիտության թեկնածու. դոցենտ. Երևանի պետական համալսարանի բժշկական ֆակուլտետի առաջին դեկան, առողջապահության հմուտ կազմակերպիչ և անվանի հասարակական գործիչ **Սպանդարատ Կամսարականի (1876-1938)** գրչին պատկանող 3 նամակ՝ ուղղված Հայաստանի օգնության կոմիտեի մասնաճյուղի նախագահ դոկտոր **Տ. Տինձյանին** և ականավոր պատմաբան, հայագետ, արևելագետ, Հայ դատի կրքոտ պաշտպան **Արշակ Սաֆրաստյանին**:

Պատրաստեց՝ Ստեփան Ղարիբջանյանը] // Նարեկ.-
1997.- հ. 2(67).- էջ 21:

87. Դրաստամատ Տեր-Մկրտչյանի ինքնակենսագրությունը *Ղորահայտ վավերագրեր/ [Ներկայացված է անվանի բժիշկ, հոգեբան, Հայաստանում դպրոցական առողջապահության, մանկական անատոմիայի և ֆիզիոլոգիայի հիմնադիրներից մեկի՝ Դրաստամատ Տեր-Մկրտչյանի (1877-1964) համառոտ ինքնակենսագրությունը: Պատրաստեց՝ Ստեփան Ղարիբջանյանը, պատմ. գիտ. թեկնածու]* // Նարեկ.- 1997.- հ. 3(68).- էջ 31:

88. Գրիգոր (Գրո) Տեր-Հակոբյան-110. Ինքնակենսագրություն [Ներկայացված է Երևանի բժշկական ինստիտուտի հոգեբուժության ամբիոնի հիմնադիր, վաստակավոր բժիշկ, պրոֆեսոր **Գրիգոր (Գրո) Տեր-Հակոբյանի** ինքնակենսագրությունը: Պատրաստեց՝ Ստեփան Ղարիբջանյանը, պատմագիտության թեկնածու] // Նարեկ.- 1997.- հ. 4(69).- էջ 5:

89. Փայլակ Հակոբյանի զեկուցումը Լենինգրադ գործուղման մասին *Ղորահայտ վավերագրեր/ [Առաջին անգամ հրապարակվել է Երևանի պետական համալսարանի բժշկական ֆակուլտետի դասախոս, դոցենտ, Հայաստանի գիտաշխատողների սեկցիայի պատասխանատու քարտուղար Փայլակ Հակոբյանի (1892-1933) զեկուցագիրը՝ 1927թ.*

փետրվարին Լենինգրադ կատարած գործուղման արդյունքների մասին: Պատրաստեց՝ Ստեփան Ղարիբջանյանը, պատմագիտության թեկնածու] // Նարեկ.- 1997.- հ. 5(70).- էջ 7:

90. Դանիել Լիսիցյան [Թիֆլիսի առաջին քաղաքային բուժարանի տնօրեն, Կոպկասի բժշկական ընկերության գանձապահ, պետական խորհրդական Դանիել Լիսիցյանի (1826-1893) մասին] // Նարեկ.- 1998.- հ. 1(71).- էջ 4:

91. Բժշկագիտության կազմակերպումը Հայաստանում (1919-1925թթ.): Տարեգրություն // Նարեկ.- 1998.- հ. 2(72).- էջ 5:

92. Բժշկագիտության կազմակերպումը Հայաստանում (1929-1930թթ.): Տարեգրություն // Նարեկ.- 1998.- հ. 4(74).- էջ 4:

93. Գրիգոր Սաղյանի դիմումը առողջապահության ժողկոմատին /Նորահայտ վավերագրեր/ [Պատրաստեց՝ Ստեփան Ղարիբջանյանը, պատմագիտության թեկնածու] // Նարեկ.- 1998.- հ. 3(73).- էջ 3:

94. Բժշկագիտության կազմակերպումը Հայաստանում (1926-1928թթ.): Տարեգրություն // Նարեկ.- 1998.- հ. 3(73).- էջ 4:

---

95. Գաբրիել Տեր-Հովհաննիսյան [19-րդ դարի 2-րդ կեսի առաջադեմ հայ գրող, հնագետ, ազգագրագետ, բնագետ ու բժիշկ **Գաբրիել Տեր-Հովհաննիսյանի (Քաջբերունի) (1837-1920) մասին**] // **Նարեկ.**– 1998.– հ. 5 (75).– էջ 3:

96. Բժշկագիտության կազմակերպումը Հայաստանում (1931-1933թթ.): Տարեգրություն // **Նարեկ.**– 1998.– հ. 5 (75).– էջ 3:

97. Խաչատուր Արխիպյանցի ինքնակենսագրությունը /Նորահայտ վավերագրեր/ [Բժշկագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր **Խաչատուր Արխիպյանցը (1877-1943)** Խորհրդային Հայաստանի նշանավոր մանրէաբաններից ու սանիտարա-հիգիենիկ ծառայության հիմնադիրներից է: Պատրաստեց՝ **Ստեփան Ղարիբջանյանը**] // **Նարեկ.**– 1998.– հ. 5 (75).– էջ 4:

98. Սեդրակ Շարիմանյան -100 [Նշանավոր վիրաբույժ, գիտության վաստակավոր գործիչ, բժշկագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր **Սեդրակ Շարիմանյանի (1898-1989)** մասին] // **Նարեկ.**– 1998.– հ. 6 (76).– էջ 3:

99. Վահրամ Թորգոմյան -140 /Հոբելյան/ [19-20-րդ դարի հայ գրական-մշակութային կյանքի երևելի դեմքերից մեկի՝ բժիշկ, պատմաբան, բանասեր ու հասարակական գործիչ, հայ բժշկության պատմության մեծ երախտավոր

Վահրամ Թորգոմյանի (1858-1942) մասին] // Նարեկ.-
1998.- հ. 7 (77).- էջ 3:

100. Բռնադատված մտավորականները. Աստվածատուր
Խաչատրյան [Անվանի պատմաբան ու բանասեր, պրոֆե-
սոր Աստվածատուր Խաչատրյանի (1861-1938) մասին] //
Հայոց աշխարհ.- 1998. - 13 հունվարի.- էջ 8:

101. Ահաբեկիչ, լրտես, վնասարար և ապստամբ /Արխի՞ վ/
[Գրականագետ, հրապարակախոս և խմբագիր, պրոֆե-
սոր Միմոն Հակոբյանի (1880-1942) մասին] // Երկրա-
պահ.- 18- 25. 06. 1998.- էջ 6:

102. Սորո՛ւն հող, սորո՛ւն տարիներ /Արխի՞ վ/ [Հողագետ,
պրոֆեսոր Բոգդան Գալստյանի (1882-1938) մասին] //
Երկրապահ.- 02- 08. 07. 1998.- էջ 6:

103. Հիտլերն այդպես էլ այդ մասին չիմացավ /Արխի՞ վ/
[Ճարտարագետ-տեխնոլոգ, դոցենտ Հուսիկ Պողոսյանի
(1885-1938) մասին] // Երկրապահ.- 1998.- 09- 016. 07.- էջ 6:

104. Ճշտեցին...18 տարվա ուշացումով /Արխի՞ վ/ [Բժշկա-
գետ, Երևանի պետհամալսարանի բժշկական ֆակուլտե-
տի առաջին դեկան Սպանդարտ Կամսարականի
(1876-1938) մասին] // Երկրապահ.- 1998.- 25-01.07.- էջ 6:

---

105. Պապան՝ «Ինթելիջընս սերվիսի» գործակա՞լ... /Արիսի՞վ/ [Հայաստանում ագրոքիմիայի և մանրէաբանության հիմնադիր, պրոֆեսոր Պապա Քալանթարյանի (1887-1942) մասին] // Երկրապահ.- 1998.-16-22.07.- էջ 6:

106. Դաշնակներով հարուստ տարիներ /Արիսի՞վ/ [Հայաստանում ֆիզիկական քիմիայի ու քիմիական բարձրագույն դպրոցի հիմնադիր, պրոֆեսոր Լևոն Ռոտինյանի (1879-1964) մասին] // Երկրապահ.- 1998.- 30.07- 05.08.- էջ 6:

107. Ձեռնասունության էին մղում՝ կիրառելով սովը /Արիսի՞վ/ [Երևանի պետական համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետի առաջին դեկան, պրոֆեսոր Հովհաննես Նավակատիկյանի (1888-1952) մասին] // Երկրապահ.- 1998.- 13-19.08.- էջ 6:

108. Կաուչուկի ձողիկը՝ Սեմիպալատինսկի ուղեգիր / Արիսի՞վ / [Քիմիկոս, Հայաստանի ԳԱ թղթակից-անդամ, պրոֆեսոր Ստեփան Ղամբարյանի (1879-1948) մասին] // Երկրապահ.- 1998.- 06-12.- էջ 6:

109. «Խելոք հորթի» 3-րդ մոր գոյության կասկածանքով /Արիսի՞վ/ [Հայաստանում անօրգանական և վերլուծական քիմիաների հիմնադիր, պրոֆեսոր Հովհաննես Ակունյանի

(1869-1947) մասին] // Երկրապահ.– 1998.– 20-26.08.– էջ 6:

110. Մխիթար Գռչի իրավահաջորդը /Հոբեյյան/ [Իրավագետ, պատմաբան, ազգագրագետ, պրոֆեսոր **Խաչիկ Մամուկյանի (1873-1940) մասին**] // Երկրապահ.– 1998.– 10-16.09.– էջ 6:

111. Այդ տարիներին ջենթլմենությամբ չէին փայլում /Արխի՞վ/ [Գիտնական–մանկավարժ, պտղաբույծ **Անաստասիա Վերմիշյանի (1896-?) մասին**] // Երկրապահ.– 1998.– 27.02.09.– էջ 6:

112. Այսպես է լինելու այս պատերազմի վերջը /Արխի՞վ/ [Խորհրդահայ մանկավարժության և հոգեբանության գիտական դպրոցների հիմնադիր, պրոֆեսոր **Գուրգեն Էդիլյանի (1885-1942) մասին**] // Երկրապահ.– 1998.– 04-22.12.– էջ 6:

113. Շիզոֆրենիայի մասնագետը շիզոֆրենիայի զոհ /Արխի՞վ/ [Հոգեբույժ, Երևանի բժշկական ինստիտուտի հոգեբուժության ամբիոնի հիմնադիր, պրոֆեսոր **Գրիգոր Տեր-Հակոբյանի (Գրո) (1887-1969) մասին**] // Երկրապահ.– 1998.– 17.11-02.12.– էջ 6:

114. 34 ժամ՝ դեմքով դեպի պատը /Արխի՞վ/ [Մաթեմատիկոս, խորհրդահայ բարձրագույն մաթեմատիկական

դպրոցի հիմնադիր, տերմինաբան, բառարանագիր, պրոֆեսոր **Արշակ Տոնյանի (1888-1942)** մասին] // Երկրապահ.- 1998.- 23-29.07.- էջ 6:

115. Չմոռանանք ազնվական գեներալին /Շերոսամարտ/ [Առաջին անգամ տպագրվել է հայկական նշանավոր Շելկովնիկյանների տոհմի ներկայացուցիչ գեներալ **Գրիգորի Արտեմի Շելկովնիկյանի (Շելկովնիկով)** լուսանկարը] // Երկրապահ.- 1998.- 28- 03.06.- էջ 5:

116. Հայության զարկերակ, հսկա ու անվեհեր Ղարաբաղը /Արիսի՛վ/ [Եգիպտահայ ականավոր պետական-քաղաքական գործիչ **Նուբար փաշա Նուբարյանի (1825-1899)** և նրա որդու՝ Հայոց Ազգային պատվիրակության ղեկավար, նշանավոր բարերար՝ **Պողոս Նուբար փաշայի (1851-1930)** մասին: Ընթերցողներին է ներկայացված նշանավոր հասարակական գործիչ, խմբագիր ու հրատարակիչ **Տիգրան Նազարյանի (1858-1926)** նամակը՝ ուղղված Պողոս Նուբար փաշային, որը տպագրվել է «Տարագ» ամսագրի վերջին՝ 1919թ. թիվ 12-ում] // Երկրապահ.- 1998.- 25-31.12.- էջ 6:

117. «Վնասարար» Հրանտ Գալիկյանը [Խորհրդահայ իրավագիտության հիմնադիրներից մեկի, հայ ժողովրդի ազգային-ազատագրական պայքարի գործիչ, պրոֆեսոր

Հրանտ Գալիկյանի (1889-1938) մասին] // 02.- 1998.- 12
դեկտեմբերի.- էջ 14:

118. Վիկտոր Լանգլուա /Եվրոպացի հայագետներ/
[Ֆրանսիացի նշանավոր արևելագետ ու հայագետ Վիկ-
տոր Լանգլուայի (1829-1869) մասին] // Հայք.- 1998.-
հունվար 10.- էջ 4:

119. Իվան Դեյանով (Մահվան 100-ամյակի առթիվ) /Ար-
տերկրի պետական այրեր/ [Ռուսաստանյան կայսրու-
թյան մեծավաստակ պետական գործիչ, իսկական գաղտնի
խորհրդական, պետական քարտուղար, 1882-1897թթ. ժո-
ղովրդական լուսավորության նախարար, կոմս Իվան
Դեյանովի] (Հովհաննես Դեյանյանց) (1818-1897) մասին]
// Հայք.- 1998.- հունվար 24.- էջ 4:

120. Հազվագյուտ լուսանկար [1956թ. արված լուսանկարում
պատկերված են Խորհրդային Հայաստանի բժշկագիտու-
թյան և առողջապահության բնագավառների նշանավոր
դեմքեր Լևոն Հարությունյանը (1903-1973), Հայկ Միրզա-
բեկյանը (1893-1971), Արտո Ալեքսանյանը (1892-1971) և Ք-
րիստափոր Պետրոսյանը (1889-1961). Ս. Ղ.] // Նարեկ.-
1998.- հ. 4(74).- էջ 5:

121. Բժշկագիտության կազմակերպումը Հայաստանում

(1933-1936թթ.): Տարեգրություն // **Նարեկ.**– 1999.– հ. 1(79).– էջ 4:

122. Ուլքեր ճակատամարտեցին Եփրատի և Տիգրիսի ավազաններում. Ալեքսանդր Քալանթար /Դեմքեր/ [*Ականավոր հասարակական–գրական գործիչ, գիտական–գյուղատնտես, խմբագիր ու հրատարակիչ Ալեքսանդր Քալանթարի (1855-1913) մասին*] // **Ժամանակ.**– 1999.– 6 մարտ.– էջ 6:

123. Եվրոպայի և Ասիայի սահմանին. Նապոլեոնը հայերենի հովանավոր [*Նշանավոր եկեղեցական գործիչ, ականավոր հայագետ, մանկավարժ ու թարգմանիչ Գաբրիել արքեպիսկոպոս Այվազյանի (1812-1880) մասին: Ընթերցողներին թարգմանաբար ներկայացվել է Սանկտ-Պետերբուրգում հրատարակվող «Մովրեմեննիկ» գրական հանդեսում 1858թ. տպագրված այն հանձնաժողովի զեկույցի տեքստը, որին ֆրանսիական արևելյան ընկերությունը հանձնարարել էր հրահանգներ տալ Գ. Այվազյանին՝ Հայաստան կատարելիք իր ուղևորության ընթացքում*] // **Ժամանակ.**– 1999.– 12 մարտ.– էջ 6:

124. Մարգարիտ Ալեքսանյան. Հայ առաջին գեղանկարչուհին. Նա իր երկհարկանի տունը՝ պարտեզով, կտակել էր Ղազանչեցոց եկեղեցուն [*Արցախցի գեղանկարչուհի Մարգարիտ Ալեքսանյանի (1838-1902) մասին*] // **Ժամա-**

նակ.– 1999.– 27 ապրիլ.– էջ 6:

125. Համալսարանի մանկությունը. Համագործակցության հիմքեր հիմնադրման առաջին տասնամյակում /Հոբելյան / [Երևանի պետական համալսարանի 1920-1930թթ. գիտական կապերի մասին] // Ժամանակ.– 1999.– 22 մայիս.– էջ 4:

126. Հայ մամուլի երախտավորները. Մարկոս Աղաբեկյան. Մելիք-Շահնազարյանների հիշատակները պարտավոր ենք անխաթար փոխանցել սերունդներին [Նշանավոր հրապարակախոս, խմբագիր, մանկավարժ ու թարգմանիչ Մարկոս Աղաբեկյանի (1830-1908) մասին] // Ժամանակ.– 1999.– 3 ապրիլ.– էջ 6:

127. Ստեփան Բաղդասարյան /Բոնադատված բժիշկ-գիտնականներ/ [Նշանավոր բժիշկ, գիտնական, մանկավարժ, խմբագիր և դրամատուրգ Ստեփան Բաղդասարյանի (1888-1941) մասին] // Նարեկ.– 1999.– հ. 1(79).– էջ 5:

128. Ջեյմս Բրայս /Հայ ժողովրդի օտարազգի բարեկամները/ [Անգլիացի խոշոր պետական-քաղաքական գործիչ, իրավաբան և պատմաբան, դերկոմս Ջեյմս Բրայսի (1838-1922) մասին] // Երկրապահ.– 2000.– 26 մայիս.– էջ 7:

---

129. Հայոց գոյամարտի անհայտ մասնակիցը. Գրիգորի Շելկովնիկյան [Նշանավոր Շելկովնիկյանների տոհմի ներկայացուցիչ, 1918թ. Մայիսյան հերոսամարտերի մասնակից, զեներալ **Գրիգորի Հարությունի (Արտեմի) Շելկովնիկյանի մասին**] // Եթեր.- 2000.- մայիսի 25.- № 21.- էջ 5:

130. Մարկոս Աղաբեկյան /Հայ մամուլի երախտավորները/ [Նշանավոր հրապարակախոս, խմբագիր, մանկավարժ ու թարգմանիչ **Մարկոս Աղաբեկյանի (1830-1908) մասին**] // Եթեր.- 2000.- նոյեմբերի 16.- № 46.- էջ 11:

131. Գաբրիել Այվազյան /Հայ մամուլի երախտավորները/ [Նշանավոր եկեղեցական գործիչ, ակննավոր հայագետ, մանկավարժ ու թարգմանիչ **Գաբրիել արքեպիսկոպոս Այվազյանի (Այվազովսկի) (1812-1888) մասին**] // Եթեր.- 2000.- դեկտեմբերի 7.- № 49.- էջ 4:

132. Ալեքսանդր Երիցյան /Հայ մամուլի երախտավորները/ [Նշանավոր հայագետ և կովկասագետ, պատմաբան, հնագետ **Ալեքսանդր Երիցյանի (1841-1902) մասին**] // Եթեր.- 2000.-դեկտեմբերի 21.- № 51.- էջ 5:

133. Գյուտ Աղանյան /Հայ մամուլի երախտավորները/ [Նշանավոր խմբագիր, հրատարակիչ, թարգմանիչ, եկեղեցական ու հասարակական գործիչ **Գյուտ ավագ քահա-**

նա Աղանյանի (1856-1919) մասին] // Եթեր.– 2000.– դեկտեմբերի 29.– № 1.– էջ 4:

134. Մկրտիչ Փորթուգալյան /Հայ մամուլի երախտավորները/ [Հայ ժողովրդի ազգային-ազատագրական պայքարի և հոգևոր-մշակութային զարթոնքի ոահվիրա, ականավոր հասարակական-քաղաքական գործիչ, հրապարակախոս, խմբագիր ու բանաստեղծ Մկրտիչ Փորթուգալյանի (1848-1921) մասին] // Եթեր.– 2001.– փետրվարի 8.– № 6.– էջ 5:

135. Սպանդար Սպանդարյան /Հայ մամուլի երախտավորները/ [Հայ հասարակական մտքի ազգային-պահպանողական ուղղության պարագլուխ, ականավոր հրապարակախոս, խմբագիր ու հրատարակիչ Սպանդար Սպանդարյանի (1849-1922) մասին] // Եթեր.– 2001.– մարտի 15.– № 11.– էջ 4:

136. Հայ կին բարեգործներ. Սրբուհի Գալֆայան, Հեփրոսինե Աբամելիքյան /Թանկ, հիշարժան անուններ/ // Եթեր.– 2001.– ապրիլի 5.– № 14.– էջ 4:

137. Ալեքսանդր Քալանթար /Հայ մամուլի երախտավորները/ [Ականավոր գիտնական-գյուղատնտես, Անդրկովկասում անասնաբուժական գիտության հիմնադիր, հասարակական, գրական գործիչ, խմբագիր ու հրատա-

---

րակիչ, կովկասահայ ոամկավարության **Նահվիրա Ալեքսանդր Քալանթարի (1855-1913)** մասին] // Եթեր.-2001.- հունիսի 14.- № 24.- էջ 4-5:

138. Խորեն Ստեփանե /Հայ մամուլի երախտավորները/ [Մրնելահայ իրականության գրական – հասարակական և հոգևոր-մշակութային կյանքի նշանավոր գործիչ, անվանի խմբագիր, հրատարակիչ, մանկավարժ, Հայոց եկեղեցու նվիրյալ **Խորեն եպիսկոպոս Ստեփանեի (Ստեփան Ստեփանյան) (1840-1900)** մասին] // Եթեր.- 2001.- դեկտեմբերի 20.- էջ 4:

139. Գևորգ Եվանգուլյան /Թանկ, հիշարժան անուններ/ [Հայ հասարակական-քաղաքական մտքի ազգային-պահպանողական հոսանքի ամենաազդեցիկ գործիչներից ու պարագլուխներից, նշանավոր իրավաբան, լրագրող, հրապարակախոս, բարեգործ, Թիֆլիսի քաղաքագլուխ **Գևորգ Եվանգուլյանի (1843-1901)** մասին] // Եթեր.- 2002.- փետրվարի 28.- № 9.- էջ 4:

140. Սմբատ եպիսկոպոս Սաստեթյան /Թանկ, հիշարժան անուններ/ [Նշանավոր եկեղեցական գործիչ, Կարինի (Էրզրում) թեմի առաջնորդ, Մեծ Եղեռնի նահատակ **Սմբատ եպիսկոպոս Սաստեթյանի (1871-1915)** մասին] // Եթեր.- 2002.- ապրիլի 25.- էջ 4:

---

141. Հայ դատի աննկուն պաշտպանը /Թանկ անուններ/
[Ֆրանսիացի շնորհալի քանաստեղծ, լրագրող, հրապարակախոս, թարգմանիչ, հասարակական գործիչ Պիեռ Քիյարի (1864-1912) մասին] // Եթեր.– 2003.– ապրիլի 24.–
№ 17.– էջ 16:

142. Առաջին տասնամյակի գիտական կապերը /ԵՊՀ
պատմության էջերից / // Երևանի համալսարան.– 2004.–
31 մայիսի.– № 15-16.– էջ 5:

143. Գիտական միտքը՝ հաղթանակին // Երևանի համալսարան.– 2005.– 10 մայիսի.– № 16.– էջ 3:

144. *В совместной революционной борьбе* // Коммунист.– 1978.–19 октября.– С. 2.

145. Рецензия: Культура Армении в годы Великой Отечественной войны (К. С. Худавердян. Армянская советская культура в годы Великой Отечественной войны. Ереван, Изд-во АН АРМ ССР, 1985) // Комсомолец.– 1985.– 16 мая.– С. 3.

146. *Сосиалист миллтдэрин инкишафы вэ јахынлашмасы*
// Совет Эрмэнистаны.– 1986.–26 апрел.– С.2. /На азерб.яз./

---

147. Он был геологом. К 100- летию со дня рождения Т. А. Джрбашяна [Об ученом-геологе, профессоре *Тигране Джрбашяне (1889-1937)*] // Коммунист.– 1990.– 8 февраля.– С. 4.

148. Трое из одной семьи /На службе Отечеству/. [О генерал-майоре *Бебуте Мартиросовиче Шелковникяне (1837-1878)*, ученом-биологе *Александре Борисовиче Шелковникяне (1870-1933)* и искусствоведе *Бебуте Александровиче Шелковникяне (1897 – ?)*. Соавтор – *Светлана Геолецян*] // Голос Армении.– 1991.– 5 ноября.– С. 3.

149. Степан Камсаракан. Думы и помыслы [Об ученом-агрономе и педагоге *Степане Камсаракане (1873-1955)*. Впервые с некоторыми сокращениями публикуются его записки, написанные в начале 1930-х гг.] // Голос Армении. – 1991.– 16 ноября.– С. 3.

150. Первый министр Первой Республики был также архитектором и узником совести [О премьер-министре Первой Республики Армении *Ованесе Качазнуни (1868-1937)*. Соавтор – *Светлана Геолецян*] // Айрени тун (Отчий дом).– 1993.– 10-17 декабря.– С.4.

151. Летописец Кавказских войн /Имена/ [О генерал-лей-

тенанте В. А. Потто. Соавтор-Светлана Геолецян] // Республика Армения.– 1994.– 15 марта.– С. 4.

152. Реабилитирован посмертно: Трагическая судьба ученого [Об Акопе Иоаннисяне. Соавтор- Светлана Геолецян] // Республика Армения.– 1994.– 6 мая.– С. 2.

153. У истоков: Страницы истории научных связей [О научных связях АрмССР в 1920-1930-е гг.] // Республика Армения.– 1994.– 24 мая.– С. 3.

154. Глашатай свободы /Имена/ [О деятеле армянского национально-освободительного движения Мкртиче Португальяне. Соавтор – Светлана Геолецян] // Республика Армения.–1994.– 14 сентября.– С.3.

155. Во всем друг другу потакая: Международные научные связи университета в 1920-е годы // Республика Армения.– 1994.– 7 октября.– С. 4.

156. Андраник – прекрасная армянская легенда [Высказывания различных деятелей о национальном герое Андранике Озаяне. Составил– Степан Гарибджанян] // Республика Армения.– 1995.– 25 февраля.– С. 1.

---

157. Л. М. Меликсет-Беков. Армянский этнограф-археолог Е. А. Лалаян (К пятилетию со времени его кончины) /Видные деятели науки/ [*Публикуется статья о Ерванде Лалаяне (1864-1931) видного арменоведа и грузиноведа, профессора, члена-корреспондента АН Армении Леона (Левона) Меликсет-Бека (1890-1968), опубликованную в журнале «Советская этнография» в 1936г. Подготовил к печати и комментировал – Степан Гарибджанян*] // Айрени тун (Отчий дом).– 1995.– 28 февраля.– № 4.– С.7.

158. По следам вавилонского наследия /Свидельствуют документы/ [*Об ученом-агрономе Баруке Гарасеферяне*] // Республика Армения.–1995.–5 апреля.– С. 4.

159. Провозвестник духовного возрождения нации /О 125-м Католикосе Всех Армян Мкртиче Хримяне/ // Республика Армения.–1995.–15 апреля.– С. 4.

160. Немезида /Из истории Армянского вопроса/ [*Перевод с французского с некоторыми сокращениями Мелинэ Саркисян брошюры «Немезида» генерал-лейтенанта Константина Камсаракана, изданной в Ницце в 1919г. Предисловие и примечания – С. Гарибджаняна*] // Республика Армения.– 1995.– 25 апреля.– С. 2-3.

---

161. Научный потенциал Армении-победе [*О деятельности ученых Армении в Великой Отечественной войне 1941-1945гг.*] // Республика Армения.-1995. – 10 мая.- С. 2.

162. Архиепископ Месроп Тер-Мовсисян. К 130-летию со дня рождения /Деятели Армянской церкви/ // Республика Армения.- 1995.- 31 августа.- С. 3.

163. Беззаветная преданность нации и вере. К 160-летию со дня рождения Карапета Езяна /Имена/ [*О видном государственном и общественном деятеле, благотворителе, ученом-востоковеде, филологе и историке Карапете Езяне (Герасим Эзов)*] // Республика Армения.-1995.- 10 ноября.- С. 3.

164. Дело №6585. Ученые- жертвы сталинских репрессий /Память/. Соавтор – Светлана Геолецян // Республика Армения.- 1997.- 12 ноября.- С. 3.

165. Беззаветная преданность нации и церкви /Люди, которыми мы вправе гордиться. О Карапете Езяне/ // Хоск (Слово).- 1997.- № 3. С. 3.

166. Чистота помыслов, сияние души /Имена/ [*О крупном ученом-арменоведе, педагоге, переводчике, архиепископе*

Габриэле Айвазяне (Айвазовском) (1812-1880) Соавтор – Светлана Геолецян] // Республика Армения.– 1998.– 9 января.– С.4.

167. Будем достойны его веры в наш народ /Армения-Великобритания/. [Об английском историке и политическом деятеле, преданном друге армянского народа лорде *Джеймсе Брайсе (1838-1922)*. Соавтор–*Светлана Геолецян]* // Республика Армения.– 1998.– 22 января. – С.3.

168. Призыв к священной войне [Об одном из участников майских сражений 1918г., религиозном деятеле, Киликийском католикосе, ученом-арменоведе и педагоге *Гарегине Овсепяне (1867-1952)*. Приводится его стихотворение – призыв к армянам-ополченцам] // Республика Армения.– 1998.– 28 мая.– С. 3.

169. Менделеев и Кавказ /Презентация/ [Рецензия на книгу: *Армен Овсепян и Ашот Алиханян. «Дмитрий Менделеев и Кавказ (Армянские связи Д. И. Менделеева)»* Ереван, 1997г.] // Республика Армения. – 1998.– 24 июня.– С.2.

170. Архимандрит Габриел Айвазян бил полиглот и виден арменовед // <<Ереван>> շրջափակումը.- Սօֆիա.-2000, Յուլի 24-30.- Թի 29.- էջ 3,5:

---

171. Мкртич Хримян /Лико/ // Эфир.– 2000.– 4 мая.– № 18.– С. 15.

172. Гарегин Овсепян /Лико/ // Эфир.– 2000.– 1 июня.– № 22.– С.15.

173. Габриэл Айвазян /Лико/ // Эфир.– 2000.– 13 июля.– № 28.– С.15.

174. Левон Атабекян /Лико/ [К. 125 летию со дня рождения одного из ярких представителей армянского освободительного и революционного движения Закавказья, крупного общественно-политического деятеля начала XX века, ученого, публициста, поэта и врача, талантливого оратора] // Эфир.– 2000.– 16 ноября.– № 46.– С. 15.

175. Маттеос Измирлян /К 1700-летию христианства. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2000 (1).– 29 декабря.– № 1.– С.14.

176. Карпет Шахназарян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 11 января.– № 2.– С. 14.

177. Месроп Папазян /1700 лет христианства в Армении.

Деятели Армянской церкви // Эфир.– 2001.– 18 января.–
№ 3.– С. 14.

178. Хорен Галфаян /1700 лет христианства в Армении. Деятели
Армянской церкви// Эфир.– 2001.– 25 января.– № 4.– С. 14.

179. Мелкиседек Мурадян /1700 лет христианства в Арме-
нии. Деятели Армянской церкви // Эфир.– 2001.– 1 фев-
раля.– № 5.– С. 14.

180. Макари I Тегутци /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви // Эфир.– 2001.– 8 февраля.–
№ 6.– С. 14.

181. Арсен Багратуни /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви// Эфир.– 2001.– 15 февраля.–
№ 7.– С. 14.

182. Григор Агапирян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви// Эфир.– 2001.– 22 февраля.–
№ 8.– С. 14.

183. Овсеп Орбели /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви// Эфир.– 2001.– 1 марта.–
№ 9.– С. 14.

---

184. Нерсес Хараханян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 8 марта.–
№ 10.– С. 14.

185. Магакия Орманян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 15 марта.–
№ 11.– С. 14.

186. Сукиас Парзянц /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви / // Эфир.– 2001.– 22 марта.–
№ 12.– С. 14.

187. Аристакеc Седракан /1700 лет христианства в Арме-
нии. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 29
марта.– № 13.– С. 14.

188. Макар Бархударян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 5 апреля.–
№ 14.– С. 14.

189. Ваан Тер-Григорян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 12 апреля.–
№ 15.– С. 14.

190. Месроп Максудян /1700 лет христианства в Армении.

Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 19 апреля.–
№ 16.– С. 14.

191. Еремия Галстян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 26 апреля.–
№ 17.– С. 14.

192. Баграт Тавакалян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 3 мая.– № 18.– С. 14.

193. Гарегин Сатунян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 10 мая.–
№ 19.– С. 14.

194. Аристакеc Давтян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 17 мая.–
№ 20.– С. 14.

195. Григорис Алеатчян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 24 мая.–
№ 21.– С. 14.

196. Епрем Сүкиасян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 31 мая.–
№ 22.– С. 14.

---

197. Месроп Смбатян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 7 июня.– № 23.– С. 14.

198. Арутюн Веапетян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 14 июня.– № 24.– С. 14.

199. Есаи Карапетян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 21 июня.– № 25.– С. 14.

200. Егише Дурян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 28 июня.– № 26.– С. 14.

201. Торгом Гушакян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 5 июля.– № 27.– С. 14.

202. Хорен Мхитарян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 12 июля.– № 28.– С. 14.

203. Степанос Мхитарян /1700 лет христианства в Арме-

нии. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 19 июля.– № 29.– С. 14.

204. Гевонд Шишманян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 26 июля.– № 30.– С. 14.

205. Степанос Овакимян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 2 августа.– № 31.– С. 14.

206. Врамшапук Кипарян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 9 августа.– № 32.– С. 14.

207. Завен Тер-Егияян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 16 августа.– № 33.– С. 14.

208. Месроп Нароян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 23 августа.– № 34.– С. 14.

209. Григорис Палакян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 30 августа.– № 35.– С. 17.

---

210. Саак Хапаян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 6 сентября.– № 36.– С. 17.

211. Нерсес Мелик- Тангян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 13 сентября.– № 37.– С. 17.

212. Нерсес Варжапетян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 20 сентября.– № 38.– С. 17.

213. Овсеп Аргутян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 27 сентября.– № 39.– С. 17.

214. Месроп Ншанян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 4 октября.– № 40.– С. 17.

215. Карапет Тер-Мкртчян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 11 октября.– № 1.– С. 17.

216. Геворг Утучян /1700 лет христианства в Армении.

Деятели Армянской церкви // Эфир.– 2001.– 18 октября.–
№ 42.– С. 17.

217. Геворг IV /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви // Эфир.– 2001.– 25 октября.– № 43.– С. 17.

218. Бабкен Кюлесерян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви // Эфир.– 2001.– 1 ноября.– № 44.– С. 16.

219. Мамбре Сирунян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви // Эфир.– 2001.– 8 ноября.– № 45.– С. 16.

220. Рубен Драмбян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви // Эфир.– 2001.– 15 ноября.– № 46.– С. 16.

221. Артавазд Сюрмеян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви // Эфир.– 2001.– 22 ноября.– № 47.– С. 15.

222. Геворг V Суренянц /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви // Эфир.– 2001.– 29 ноября.– № 48.– С. 15.

---

223. Петрос Сараджян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 6 декабря.–
№ 49.– С. 15.

224. Парен Мелконян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 13 декабря.–
№ 50.– С. 15.

225. Геворг Чорекчян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2001.– 20 декабря.–
№ 51.– С. 15.

226. Тиран Нерсоян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2002.– 10 января.–
№ 2.– С. 15.

227. Маттеос Чухаджян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2002.– 17 января.–
№ 3.– С. 15.

228. Мкртич Агавнуни /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2002.– 24 января.–
№ 4.– С. 15.

229. Хад Аджапахян /1700 лет христианства в Армении.

Деятели Армянской церкви // Эфир.– 2002.– 31 января.–
№ 5.– С. 15.

230. Геворг Арсланян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви// Эфир.– 2002.– 7 февраля.–
№ 6.– С. 15.

231. Тирайр Тер-Ованнисян /1700 лет христианства в Ар-
мении. Деятели Армянской церкви// Эфир.– 2002.– 14
февраля.– № 7.– С. 15.

232. Гарегин Хачатурян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви// Эфир.– 2002.– 21 февраля.–
№ 8.– С. 15.

233. Мамбре Галфаян /1700 лет христианства в Армении.
Деятели Армянской церкви// Эфир.– 2002.– 28 февраля.–
№ 9.– С. 15.

234. Хорен Ашигян /1700 лет христианства в Армении. Деятели
Армянской церкви// Эфир.– 2002.– 7 марта.– № 10.– С. 15.

235. Гарегин Срвандзтянц /1700 лет христианства в Арме-
нии. Деятели Армянской церкви// Эфир.– 2002.– 14
марта.– № 11.– С. 15.

---

236. Заре Пайаслян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2002.– 21 марта.– № 12.– С. 15.

237. Галуст Тер-Мкртчян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2002.– 28 марта.– № 13.– С. 15.

238. Хорен Бароян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2002.– 4 апреля.– № 14.– С. 15.

239. Нерсес Аштаракеци /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2002.– 11 апреля.– № 15.– С. 15.

240. Месроп Тер-Мовсисян /1700 лет христианства в Армении. Деятели Армянской церкви/ // Эфир.– 2002.– 18 апреля.– № 16.– С. 18.

241. Бабкен Агавелян - 2002.– 24 (25) апреля.– № 17.– С. 18.

242. Арсен Тохмахян - 2002.– 2 мая.– № 18.– С. 18.

243. Степанос Агавни - 2002.– 9 мая.– № 19.– С. 18.

---

244. Акоп Иоаннисян /Лико/ [Видный ученый и педагог, доктор биологических наук, профессор, один из организаторов высшего образования и академической науки, создатель научной школы биохимиков Армении] // Эфир.– 2002.– 24 октября.– № 43.– С. 16.

245. Ашхарбек Калантар /Лико/ [Видный археолог, востоковед, исследователь клинописных надписей, один из организаторов изучения и охраны исторических памятников Армении, профессор Ереванского госуниверситета] // Эфир.– 2002.– 19 декабря.– № 51.– С. 16.

246. Степан Камсаракан /Лико/ [Ученый и педагог, принадлежит к числу тех, кто стоял у истоков восстановления хозяйства Армянской ССР, отдавал все свои силы, знания и опыт социально-экономическому подъему Родины] // Эфир.– 2003.– 13 февраля.– № 7.– С. 16.

247. Ал. Шелковников /Лико/ [Крупный естествоиспытатель, выдающийся исследователь природы Кавказа, один из основоположников изучения флоры и фауны и организатор охраны природы Советской Армении] // Эфир.– 2003.– 3 апреля.– № 14.– С. 16.

248. Ованес Качазнуни /Лико/ [Первый премьер-министр

Первой Республики Армении, видный государственный и политический деятель, архитектор, инженер, литератор, переводчик] // Эфир.– 2003.– 19 июня.– № 25.– С. 16.

249. Александр Араратян /Лико/ [*Крупный специалист в области цитологии, один из основателей генетики в Армянской ССР] // Эфир.– 2003.– 24 июля.– № 30.– С. 16.*

250. Смбат Тер-Аветисян /Лико/ [*Известному ученому и педагогу, доктору исторических наук, профессору принадлежат большие заслуги в становлении и развитии археологической науки в Армении] // Эфир.– 2003.– 4 сентября.– № 36.– С. 16.*

251. Густав Радде /Лико/ [*Крупнейший русский биолог второй половины XIX в., неутомимый исследователь флоры и фауны Дальнего Востока, Сибири и Кавказа] // Эфир.– 2003.– 16 октября.– № 42.– С. 16.*

252. Хорен Ерицян /Лико/ [*Крупный ученый в области животноводства, доктор сельскохозяйственных наук, профессор, член-корреспондент АН Армянской ССР] // Эфир.– 2004.– 2 сентября.– № 36.– С. 16.*

253. *Трое из одной семьи // Аватамк (Веруем).– Газета Армянской общины Санкт-Петербурга.– 2012.– № 3.– С.9.*

Հեղինակի խմբագրած, կազմած և լրամշակած գրքերը

Книги, отредактированные, составленные и доработанные автором

1. Ղարիբջանյան Գևորգ. Գերմանիան, Հայկական հարցը և Հայոց ցեղասպանությունը (1878–1918).–Երևան.– Տոներ, 2001.– էջ 133: / Պատասխանատու խմբագիր՝ պատմական գիտությունների թեկնածու Ստեփան Ղարիբջանյան:

2. Փաշայան Ասատուր. Հայ մշակույթի վաղամեոիկ գործիչներ.–Երևան, Հեղինակային հրատարակություն, 2002.– էջ 240: / Արմենակոբ մշակութային կենտրոն. *Խմբագիր՝ Պատմական գիտությունների թեկնածու Ստեփան Գևորգի Ղարիբջանյան/*:

3. Карапетян Мурад. Первый военный министр Первой республики Армения: Генерал– лейтенант Ованес Ахвердян. Жизнь и деятельность. Воспоминания. Краткий очерк О. Ахвердяна о деятельности военного министерства РА.–Ереван: Наапет, 2003.–109с. / Печатался по решению Ученого совета Государственного музея этнографии и истории национально–освободительной борьбы, Мемориального комплекса «Сардарапат» МО РА. Серия «Армяне–генералы русской армии». № 1. Ответственный редактор – Степан Гарибджанян/.

---

4. Ղարիբջանյան Գևորգ. Վիկտոր Համբարձումյան: Կենսագրական ակնարկ. Հուշեր. Փաստաթղթեր և նյութեր: Երևան, Էդիթ Պրինտ, – 2008. – 101 էջ: [«Զորավար Անդրանիկ» բարեգործական հիմնադրամ. Ֆիդայական շարժման «Զորավար Անդրանիկ» թանգարան: Գիրքը լրամշակել, խմբագրել և հավելվածը կազմել է ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող, պատմական գիտությունների թեկնածու **Ստեփան Գևորգի Ղարիբջանյանը**: Առաջաբանը՝ ակադեմիկոս **Ճաղեյ Մարգարյան**]:

Ցանկ անվանումների հանդեսների և թերթերի, որոնցում տպագրվել են Ստեփան Ղարիբջանյանի աշխատություններն ու նյութերը:

ա. Հանդեսներ

1. Առողջապահություն
2. Ավարայր
3. Բանբեր Հայաստանի արխիվների
4. Գիտության աշխարհում
5. Գիտություն և տեխնիկա
6. Լենինյան ուղիով
7. Լրաբեր հասարակական գիտությունների
8. Կուսակցական խոսք լրատու

-
-
9. Հայաստանի գյուղատնտեսություն
  10. Հանդես Երևանի համալսարանի.
Գիտաինֆորմացիոն Լրատու
  11. Հայաստանի հանրային առողջության ամսական
զեկույց
  12. Պատմաբանասիրական հանդես
  13. Սիոն

բ. Թերթեր

1. Ազգ
2. Անդրադարձ
3. Առավոտ
4. Բանբեր
5. Գիտություն
6. Գրքերի աշխարհ
7. Եթեր
8. Երկրապահ
9. Երևանի համալսարան
10. Նպատակ
11. Ժամանակ
12. Լուսավորիչ
13. Հայոց աշխարհ
14. Հայ զինվոր
15. Հայք

-
16. Հայություն
  17. Հնչակ Հայաստանի
  18. Մենք +
  19. Նարեկ
  20. Նպատակ
  21. Նոր-դար
  22. Պիոներ կանչ

Список наименований журналов и газет, в которых опубликованы труды и другие материалы Степана Гарибджаняна

а) Журналы

1. Вестник архивов Армении
2. По ленинскому пути
3. Известия АН АрмССР. Науки о Земле
4. Вестник общественных наук
5. Биологический журнал Армении
6. Журнал Ереванского университета. Научно-информационный бюллетень
7. Вопросы истории и историографии Геноцида армян
8. Историко-филологический журнал
9. Экспериментальная и клиническая медицина Армении

б) Газеты

1. Аватамк (Веруем)
2. Айрени тун (Отчий дом)
3. Голос Армении
4. Ереван (София)
5. Коммунист
6. Комсомолец
7. Республика Армения
8. Совет Эрмэнистаны
9. Хоск (Слово)
10. Эфир

ՀՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК РА
ИНСТИТУТ ИСТОРИИ

ՄՏԵՓԱՆ ՂԱՐԻԲՋԱՆՅԱՆ.
ԿԵՆՍԱՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

СТЕПАН ГАРИБДЖАНЫН:
БИОБИБЛИОГРАФИЯ

Ստորագրված է տպագրության 27.10.2014: Չափսը՝ 60x84 1/16:
Թուղթը՝ օֆսետ- 1: Տպագրությունը՝ օֆսետ:
Ծավալը՝ 5,75 տպ. մամուլ: Տպաքանակը՝ 70:

Տպագրվել է «Գևորգ - Հրայր» ՍՊԸ

հրատարակչությունում

Երևան, Գրիգոր Լուսավորչի 6:
Դեռ. 52-79-74, 52-79-47:
Էլ. փոստ lusakn@rambler.ru

2610

ԳՍԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ

FL0321049

